

הדרה למינעשה

גיליון שבועי ללומדי סדר קדשים בדף היומי | עיונים • פנינים • הלכות • מושגים • תמונות

עיוני הדרה

הגאון רבי יצחק רב הלוי שכטר שליט"א, מראשי ישיבות 'קול תורה' ו'כתר תורה'

זמן הקרבת הפסח לבן בתירא

דף י"א ע"ב מכשיר היה בן בתירא בפסח ששחטו שחרית וכו' הנה יעול' תוס' פסחים דף ק"ח ע"א שכתבו דהא דמכשיר בן בתירא בפסח ששחטו שחרית הוא רק בדיעבד אבל לכתחילה אסור משום לא תשחט את הפסח ועדיין חמץ קיים עד ו' שעות ודבריהם צ"ב דממ"נ אם איכא איסור של לא תשחט כשמקריב הפסח בצפרא א"כ יבער החמץ ואי ליכא איסורא דלא תשחט מ"ט לא יהא מותר לשחוט לכתחילה, ונראה בביאור דבריהם עפ"מ דאיתא בדף ה' שם דרבא יליף מקרא דלא תשחט דאיסור חמץ הוא מו' שעות דהוא זמן שחיטה, ומקשי בגמ' ואימא כל חד וחד כי שחיט ומשני זמן שחיטה אמר רחמנא, וכתבו התוס' דאע"ג דאמת הוא דלא תשחט על חמץ כל חד וחד כי שחיט דאמרינן השוחט את הפסח על החמץ עובר בלאו מ"מ כיון דאשכחן דהזהיר על השבתה והזהיר שלא תשחוט פסח על החמץ סברא הוא שבזמן שחיטה הזהיר על השבתה, הרי דבקרא דלא תשחט נכלל תרתי חדא דין על כל גברא כי שחיט שלא יהא לו חמץ, ושנית דין דמשעת שחיטת הפסח הוא זמן השבתת חמץ, וי"ל דזהו כוונת התוס' דודאי אליבא דבן בתירא אם שוחט פסח בבוקר יהא עליו איסורא דלא תשחט, אבל הא מיהא כיון דזמן ההשבתה הוא מחצות בהכרח דעיקר זמן השחיטה הוא מחצות.

המשך בעמ' 29 <<

דבר העורך

ב"ה הגיליון הקודם התקבל באהבה בין הלומדים, ורבים נעזרו בהמחשות המצורפות וביסודות המסכת שבמדור מושגי הדרה, ונהנו מעיוני הדרה, הפנינים וההלכות.

גיליון זה כולל את דפים יא-לו, עד לראש חודש חשוון.

ויה"ר שנזכה להמשיך ולהו"ל את הגיליון על כל סדר קדשים בעז"ה.

נציין כי אנו זקוקים מאוד למימון עבור גיליון 'הדרה למעשה', שאין בסיס להדפסתו.

כמו כן מי שמעוניין לסייע בעריכת הגיליון, נשמח שיפנה אלינו.

בברכת התורה

מכון 'תורת הקרבנות' ומראה כהן'

פניני הדרה

הרה"ג אהרן פוטולסקי שליט"א

דף י"א - השוחט בשאר ימות השנה לשם פסח

א. שיטת יוסי בן חוני ששוחט לשם פסח וחטאת פסולין, שנתפס בקרבן שם של פסח וחטאת, וקרבת אחר שחל עליו שם חטאת ופסח נפסל לגמרי.

ב. כתב רש"י שכמו שפסול הפסח שלא לשמו הוא רק בזמן שחיטת הפסח אף פסול לשם פסח הוא

המשך בעמ' 35 <<

הלכות הדרה

תורת הקדשים - מרן החפ"ז חיים

דף יג (ה' תשרי)

הַפֶּסַח וְהַחֲטָאתָ שֶׁשָּׁחַטְוֹן שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן, או קבל או הִלַּךְ או זָרַק שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן, או לְשִׁמּוֹן וְשְׁלֵא לְשִׁמּוֹן, או שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן וְלְשִׁמּוֹן. פְּסוּלִים, שֶׁהִזְבַּח נִפְסָל בְּאַרְבָּעָה דְּבָרִים: בְּשַׁחֲטָהּ וּבְקָבְלָהּ וּבְהִלְכָהּ וּבְזָרִיקָהּ.

המשך בעמ' 36 <<

מראה כהן

המשך בעמ' 2 <<

חידושי הדרה

הרה"ג רפאל סויד שליט"א

יבאבדין דחוי - שמעתי לחקור בגדר הדין של דחוי במצוות, האם הביאור דהוי פסול בקרבן או במצוה משום שנדחה, או דלמא דהוי העדר כשרות, ונפק"מ בחקירה זו, דאי נימא דהוי פסול, א"כ בתערובת של דחוי ושאינם דחויים שייך בזה ביטול ברוב, ואי נימא דהוי העדר כשרות תלוי במה שדנו האחרונים (עי' שו"ת עונג יום טוב ס' ד', ועוד) האם ביטול ברוב מחיל דינים, והצעתי ספק זה בפני הגר"מ אזרחי זצ"ל ואמר שהדבר פשוט דהוי פסול, ואין שום צד לומר אחרת.

המשך בעמ' 33 <<

מושגי הדרה

דחוי

קָרְבָּן שֶׁנִּפְסַל מִהַקְרָבָה, וְשׁוּב עֲבָרָה הַסֵּפָה שֶׁמִּחְמַתָּהּ נִפְסַל, פְּעָמִים רַבּוֹת לֹא יִחְזַר הַקָּרְבָּן לְהַקְשֶׁרוֹ.

המשך בעמ' 2 <<

הגיליון מוקדש לרפואת אאמור"ר רבי ישעיהו צבי בן אסתר | לע"ג הרבנית חנה בילא בת רבי מרדכי בנימין דרבקין ע"ה
דבורה בת פרלה לרפואה שלימה | חי ערן בן עליזה לרפואה שלימה

דחוי

קָרָבָן שֶׁנִּפְסַל מִהַקְרָבָה, וְשׁוֹב עֲבָרָה הַסֵּבָה שֶׁמִּחְמַתָּה נִפְסַל, פְּעָמִים רַבּוֹת לֹא יִחְזֹר הַקָּרָבָן לְהַכְשִׁירוֹ. כָּלֵל זֶה נִקְרָא בְּפִי חַז"ל 'דחוי'. וְהֵינּוּ שֶׁכִּינּוּ שְׂנֵדָחָה מִהַקְרָבָה, אֵינּוּ חוֹזֵר וְנִעְשָׂה כָּשֶׁר.

וּבִסְגִיּוֹת דָּנוּ בְּכָל מִינֵי אֲפָנִים אִם אוֹמְרִים בָּהֶם 'דחוי'. לְמִשָּׁל: קָרָבָן שֶׁהָיָה כָּשֶׁר בְּתַחֲלָתוֹ וְשׁוֹב נִפְסַל [- נִרְאָה וְנִדְחָה], אֲזִי יוֹתֵר מִסְתַּבֵּר שֶׁיַּחֲזִיק בּוֹ פְּסוּל 'דחוי' מֵאֲשֶׁר קָרָבָן שֶׁבְּתַחֲלָתוֹ הָיָה 'דחוי' [- דחוי מֵעַקְרָא]. וּמִשׁוֹם שֶׁבְּמִקְרָה שֶׁכָּבַר הָיָה קָרָבָן וְנִדְחָה, אֲזִי 'דחוי' חֲמוּרָה יוֹתֵר. כְּמוֹ כֵן דָּנוּ אִם יֵשׁ דחוי בְּפְסוּל שֶׁחָל בְּעוֹד הַקָּרָבָן חַי [- דחוי בְּבַעֲלֵי חַיִּים], אוֹ שֶׁמָּא רַק בְּאִפְסָן שֶׁחָל בּוֹ פְּסוּל אַחֵר שֶׁחִטָּתוֹ, שֶׁהוּא כְּבָר קְדוֹשׁ יוֹתֵר, אֲזַי חָל בּוֹ פְּסוּל 'דחוי'.

כְּמוֹ כֵן דָּנוּ לְעֵנִין פְּסוּל 'דחוי' בְּאִפְסָן שֶׁבַעֲלַל הַקָּרָבָן לֹא הָיָה רְאוּי לְהַקְרָבָה. כְּגוֹן מִי שֶׁהִפְרִישׁ קָרָבָן וְנִשְׁתַּטָּה אוֹ נִעְשָׂה מוּמָר, וְלֹאֲחֵר מִכֵּן הִבְרִיא אוֹ חוֹזֵר בְּתִשׁוּבָה.

מראה כהן

דף יב

יב. 'בהמה של שני שותפין, הקדיש חציה ולקח חציה והקדישה'. אחד מהשותפין הקדיש את חצי הבהמה ששייכת לו, וקנה משותפו את חציה השני של הבהמה והקדיש אותה, הבהמה קדושה, אבל אי אפשר להקריב אותה כיון שבהתחלה נדחתה מהקרבה.

יב: 'ומה חטאת שאינה כליל... עולה שהיא כליל...'

בחטאת מקטירים רק את האימורין [שהם חמשה דברים: חלב המכסה, חלב הקרב, חלב הכסלים, יותרת הכבד, ושתי כליות. ובכבשגם האליה], ובעולה מקטירים את כולה.

שפיכת שירים

אחר שנותנים את מתנות הדם, כל קרבן כפי הראוי לו, צוּתָה התורה שְׁאֵת שְׁאֵרֵי הַדָּם הַנִּשְׁאָר בְּמִזְרְקֵי יֵשׁ לְשִׁפּוֹךְ אֶל יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ. וְדָנוּ הַמְּפָרְשִׁים אִם יֵשׁ 'מִצְוָה' לְהִשְׁאִיר שִׁירִים עֲבוּר 'שְׁפִיכַת שִׁירִים', או שְׁמָא אֵין מִצְוָה בְּזֶה, אֶלְא שְׁאֵם נִשְׁאָר דָּם - כִּךְ דִּינוֹ שְׁיִשְׁפֹּךְ לְיְסוֹד. וְעוֹד נִחְלְקוּ הָרֵאשׁוֹנִים אִם יֵשׁ דִּין 'שְׁפִיכַת שִׁירִים' בְּקִרְבָּנוֹת שְׂדָמָם נִתָּן בְּמִתְנָה אַחַת [בְּכוֹר, מַעֲשֵׂר בַּהֵמָּה וּפְסָח]. 'שְׁפִיכַת שִׁירִים', נְחֻשְׁבַת לְ'אֲכִילַת מִזְבֵּחַ'. וְעַל כֵּן אִם יִחְשַׁב בְּעֵת עֲבוֹדוֹת הַקֶּרְבָּן לְשִׁפּוֹךְ אֶת שִׁירֵי הַדָּם לְאַחַר הַזְּמַן הָרֵאשׁוֹן, הַקֶּרְבָּן יִתְפָּגֵל, וְהָאוֹכְלוֹ יִהְיֶה חָיִב כָּרַת. לְעֵמֶת זֹאת, אִם יִחְשַׁב בְּעֵת 'שְׁפִיכַת הַשִּׁירִים' שְׁיִקְטִירוּ או יֵאָכְלוּ אֶת הַקֶּרְבָּן לְאַחַר הַזְּמַן הָרֵאשׁוֹן, לֹא יִתְפָּגֵל הַקֶּרְבָּן. וְהַטַּעַם: שְׂאֵין עֲבוֹדַת 'שְׁפִיכַת שִׁירִים' מְעַכְבֶּת אֶת כְּפָרֵת הַקֶּרְבָּן, וְגַם בְּלֹא עֲבוֹדָה זֹאת הַקֶּרְבָּן כָּשֵׁר.

מראה כהן

דרף יג

יג. 'אפשר בלא הילוך שוחט בצד המזבח וזורק'.

דעת רבי שמעון שמחשבת שלא לשמה אינה פוסלת בהולכת הדם למזבח, כיון שאינה עבודה חשובה, שהרי אפשר לבטל את ההולכה לגמרי על ידי שישחט ליד המזבח ומיד יזרוק את הדם. הלכה כחכמים שמחשבה פוסלת גם בהולכת הדם.

מראה כהן שיעי תורתו הקרבנות

מראה כהן שיעי תורתו הקרבנות

יג: 'טבילת אצבע מפולת בחטאת פנימית'.

כהן שחשב מחשבת פיגול [להקטיר את האימורין מחר] בשעה שטבל את הדם של חטאת פנימית בהיכל - המחשבה פוסלת את הקרבן.

נתינת דמי החטאות

בנגוד לְכָל הַקְרָבָנוֹת שֶׁדָּמָם נִתֵּן עַל הַמִּזְבֵּחַ מִתּוֹךְ כָּלִי, דָּם חֲטָאת נִתֵּן עַל הַמִּזְבֵּחַ מִיָּדוֹ שֶׁל הַכֹּהֵן. כִּיצַד: הַכֹּהֵן טוֹבֵּל אֶת אֶצְבָּעוֹ בְּדָם שֶׁבְּכָלִי וְנוֹתֵן בְּקִרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ. [וַיֵּשׁ נִדּוֹן אִם כָּשֵׁם שֶׁצָּרִיךְ לְטַבֵּל אֶת דְּוָקָא אֶצְבָּע יָד יָמִין, כִּךְ צָרִיךְ שֶׁהַכָּלִי עִם הַדָּם יִהְיֶה בְּיַד יָמִין.] נְחַלְקוּ תַנָּאִים אִם יְכוּל לָתֵת אֶת הַדָּם בְּכָל גְּבֵה חֲצֵי הַמִּזְבֵּחַ הָעֲלִיּוֹן, אוֹ שְׂמָא רַק עַל אַרְבַּעַת קִרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ מִמֶּשׁ. וְעוֹד נְחַלְקוּ אַמּוֹרָאִים, לְפִי הַסּוֹבֵר שֶׁכָּל חֲצֵי הָעֲלִיּוֹן כָּשֵׁר לְנִתְיַנֵּת דְּמֵי הַחֲטָאת, הָאֵם צָרִיךְ לָתֵת דְּוָקָא עַל 'חֹד' קִיר הַמִּזְבֵּחַ, כְּלוֹמֵר עַל הַפְּנֵה מִמֶּשׁ, אוֹ שְׂמָא כָּל הָאֲמָה שֶׁסְּמוּכָה לַפְּנֵה כָּשֵׁרָה לְנִתְיַנֵּת דְּמֵי הַחֲטָאת. יֵשׁ חֲטָאת שֶׁדָּמָן נִתֵּן בְּ'קִדְשׁ' אוֹ גַם בְּ'קִדְשׁ הַקְּדָשִׁים': כְּגוֹן, 'פֶּר הָעֵלֶם דָּבָר שֶׁל צְבוּר' [הִבָּא בְּאִפְסוֹן שְׁבִיבִית דִּין הוֹרוּ הוֹרָאָה שֶׁל טְעוֹת בְּדִינִים מְסִימִים, וְנִהְגּוּ הַצְּבוּר עַל פִּיהֶם], דָּמּוּ נִתֵּן מוּל הַפְּרָכָת וְכֵן עַל מִזְבֵּחַ הַקְּטָרֶת שֶׁבְּהִיכָל. פֶּר חֲטָאת וְשִׁעִיר חֲטָאת שֶׁמְבִיאִים בַּיּוֹם הַכַּפּוּרִים, דָּמָם נִתֵּן מִמּוּל אַרְוֹן הַבְּרִית בְּקִדְשׁ הַקְּדָשִׁים [אוֹ עַל אֶבֶן הַשְּׁתֵּיטָה, כְּשֶׁאִין אַרְוֹן], וְכֵן מוּל הַפְּרָכָת וְעַל מִזְבֵּחַ הַקְּטָרֶת. בְּכָל אֵלּוּ נִתֵּן הַדָּם כְּנֹזֵךְ לְעֵיל, עַל יָדֵי שְׂטוֹבֵל הַכֹּהֵן אֶצְבָּעוֹ בְּדָם, וּמִזָּה אוֹ נוֹתֵן עַל הַמְּקוֹם הַרְּאִי.

מראה כהן

דרף יד

יד. 'כאן בחטאות החיצונות'.

[אף שמחשבה פוסלת בשעת טבילת אצבע בחטאות הפנימיות], המחשבה אינה פסולת בשעת טבילת אצבע בחטאות החיצוניות, כיון שלא כתוב מפורש שצריך לטבול בהם - ולכן הטבילה אינה עבודה חשובה.

יד: 'הולכה שלא ברגל לא שמה הולכה'.

הולכת הדם על ידי הושטת היד ולא על ידי הליכה ברגל - אינה נחשבת עבודת הולכה, ולכן אם זר יוליך את הדם בידי לא נפסל. וכן אם חשב מחשבה פסולה הושטת היד, לא נפסל.

עבודת הקבלה

אחר שחיטת הדרם, צריך לקבל את כל הדרם היוצא בעת השחיטה ב'מזרק' כלי שרת. השחיטה מקדשת את הדרם בקדשת קרבן, ובנוסף, גם כלי השרת של הקבלה מקדש את הדרם לזריקתו.
 צריך שהדרם יגיע למזרק הישר מצואר הבהמה ללא שיעבר בשום מקום אחר בינתים. ועל כן, דם שנשפך על הרצפה מהצואר ואספוהו לכלי, פסול. כמו כן, דם שנתז על הספין וממנו נטף לכלי, פסול.
 גם צריך שלא יעבר הדרם ב'אור' קדם שייגיע לכלי, ועל כן בעת השחיטה נותנים את ורידי הדרם באור הכלי, וכך הוא נתז הישר מצואר הבהמה לתוך הכלי.
 לעמת זאת, אם כבר התקבל הדרם בכלי שרת, ורק אחר כך נשפך על הרצפה, הדרם כשר. ויכול לאספו ולזרקו על המזבח.

מראה כהן

דרף טו

טו. 'בהולכה זוטרתי כולי עלמא לא פליגי דפסלה'.

הולכה קטנה של דם - היינו ששחט ליד המזבח וצריך רק להושיט את ידו כדי לזרוק את הדרם על המזבח, גם ר' שמעון (שחולק במשנה) סובר שמחשבה פוסלת בהולכה זו - כיון שאי אפשר לבטל אותה. [ואף שזה הולכה שלא ברגל].

© מאת מרת שטיינר תורת הקבלות

© מאת מרת שטיינר תורת הקבלות

טו: 'כל הזבחים שקיבלו דמן ... זר פסל'. קבלה היא עבודה, וצריך דוקא כהן כשר.

אוּנָן

מי שמת לו אֶחָד מִשְׁבַּעַת הַקְּרוֹבִים [אָב, אִם, אָח, אַחֹת, בֵּן, בַּת, בֶּן הַזֵּיגָה], אָזִי בְיוֹם הַמִּיתָה קָרָאתוּ הַתּוֹרָה - 'אוּנָן'. אִם נִקְבַּר הַמֵּת בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, נִחְלְקוּ הָרְאוּשׁוֹנִים אִם עַדִּין הוּא נִחְשָׁב לְ'אוּנָן' מִן הַתּוֹרָה לְאַחַר הַקְּבוּרָה. מִדְּבָרֵי חֻקִּים יֵשׁ זְמַנִּים נוֹסְפִים שֶׁהוּא נִקְרָא 'אוּנָן', כְּגוֹן אִם לֹא נִקְבַּר הַמֵּת כְּמָה יָמִים, אָזִי הוּא נִחְשָׁב לְ'אוּנָן' מִדְּרַבָּנָן עַד יוֹם הַקְּבוּרָה. הַ'אוּנָן' אֲסוּר מִן הַתּוֹרָה לֶאֱכֹל מַעֲשֵׂר שְׁנִי, בְּכּוֹרִים וְקִדְשִׁים [תְּרוּמָה מִתֵּר לֹא לֶאֱכֹל]. כְּמוֹ כֵּן אִם הוּא כֹהֵן אֲסוּר לֹא לַעֲבֹד בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וְאִם עֶבֶד, וְהוּא 'אוּנָן' מִן הַתּוֹרָה, אָזִי עֲבוֹדָתוֹ פְּסוּלָה. לְעַמַּת זֹאת, כֹּהֵן גְּדוֹל עוֹבֵד בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ גַּם כִּשְׁהוּא אוּנָן, אֲבָל אֲסוּר לֹא לֶאֱכֹל קִדְשִׁים. חֻקִּים הוֹסִיפוּ דִּינִים נוֹסְפִים לְאוּנָן: פְּטוּרוֹ מִכָּל מִצְוֹת עֲשֵׂה, אֲסוּרוֹ עָלָיו בְּשֵׁר וְיֵין, וְעוֹד.

מראה כהן

דרף טז

טז. 'בעל מום שאוכל אם עבר חילל'.

כהן שיש לו מום - אוכל קרבנות קדשי קדשים, ואף על פי כן אם עבד חילל את העבודה.

טז. 'יושב שאוכל אם עבר חילל'.

מותר לכהן לשבת בשעה שאוכל קדשים [מחוץ לעזרה], ומכל מקום אם עשה עבודה בשעה שהוא יושב העבודה פסולה.

טבול יום

טמא שטבול, ועליו להמתין עד סוף היום כדי שיחשב טהור לגמרי, נקרא בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן - 'טבול יום'. כגון, אדם שנגע בשרץ, צריך לטבול במקוה כשר, ולערב הוא יהיה טהור לגמרי. בזמן שבין הטבילה לערב, הוא נחשב 'טבול יום'. כמו כן, אדם שנטמא ממת, הרי הוא טמא שבעת ימים. וצריך להזות עליו ממי אפר פרה אדמה ביום השלישי וביום השביעי. ביום השביעי הוא צריך לטבול, ומאז ועד הערב הוא נחשב 'טבול יום'. 'טבול יום' נחשב 'טהור' למקצת דברים וטמא לדברים אחרים. כגון, אינו מטמא 'מאכלי חלין', ומתיר לו לאכול 'מעשר שני'. אך אסור לו לאכול תרומה וקדשים, ואם נגע בבהם, הוא פוסל אותם. כמו כן אסור ל'טבול יום' להכניס למקדש, ואם עבד עבודה בהיותו 'טבול יום', העבודה פסולה.

מראה כהן

דרף יז

יז: 'מחוסר בגדים'.

כהן הדיוט שהחסיר בגד מארבעת בגדי הכהונה [או כהן גדול שהחסיר משמונת הבגדים] ועבד, העבודה פסולה.

© מהאר כותבי תורת הקולות

© מהאר כותבי תורת הקולות

יז: 'שתויי יין שאם עבד חילל'.

כהן ששתה רביעית יין ועבד, עבודתו פסולה.

בגדי כהנה

צורתה התורה שלא יעבדו הכהנים אלא כשהם לבושים בבגדי כהנה. ואם עבדו בלא בגדים אלו, הרי הם נחשבים כ'זרים', ועבודתם פסולה. כהן הדיוט לובש ארבעה בגדים: מכנסים, כתנת, אבנט ומגבעת. ואלו כהן גדול לובש ארבעה בגדים נוספים: מעיל, אפוד, חשן וציץ. ועל ראשו במקום 'מגבעת' הוא חובש 'מצנפת' [אלו הם דומים בעקרם, אלא שיש שנויים בצורת החבישה].

כל הבגדים כלם עשויים מארבעה סוגי חמרים בלבד: פשתן, צמר, זהב ואבנים יקרות.

בגדי כהן הדיוט עשויים כלם מפשתן בלבד, פרט לאבנט, שלהלכה הוא עשוי גם מצמר וגם מפשתן. ה'מעיל' עשוי מצמר, ועל שוליו תלויים רמוני צמר ופעמוני זהב. האפוד והחשן עשויים מצמר, פשתן וזהב, ויש בהם גם אבנים יקרות. הציץ עשוי מזהב, ויש בו פתילי צמר.

בגדי כהן גדול ביום הפפורים דומים בעקרם לבגדי כהן הדיוט, שיהם בגדי לבן מפשתן, אלא שגם אבנטו עשוי מפשתן בלבד.

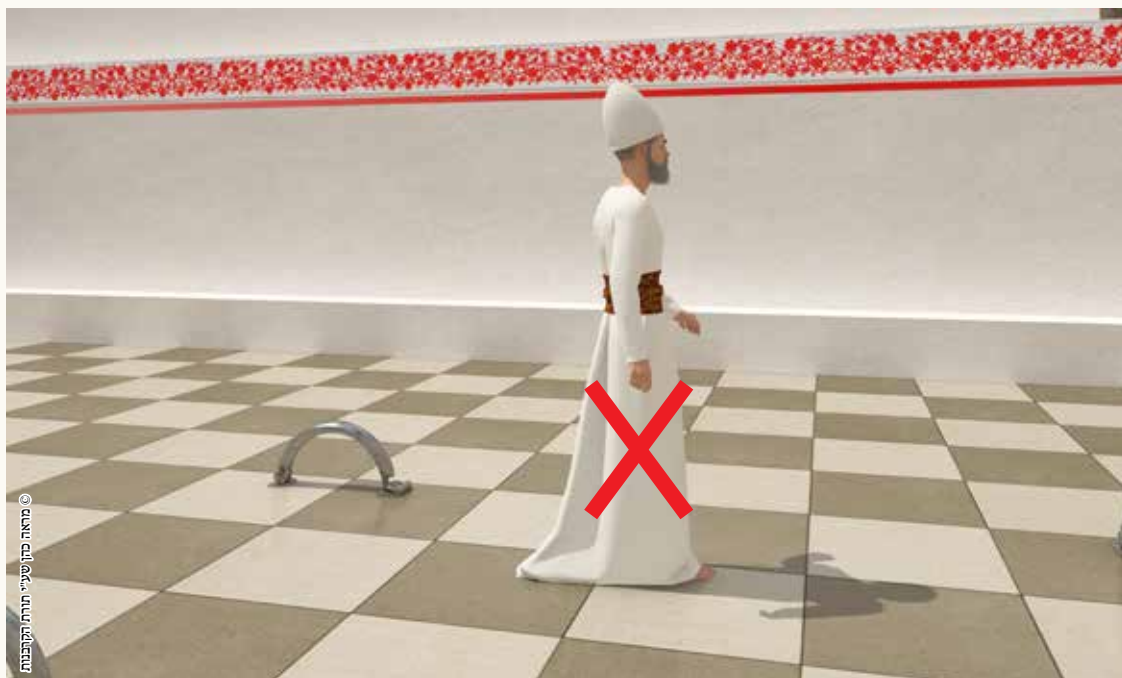
הצמר הנצרך בבגדי הכהנה, יש ממנו הצבוע ב'תכלת', ויש ב'ארגמן', ויש ב'תולעת שני'.

מראה כהן

דף יח

יח. 'מרושלין'.

בגדי כהונה שארוכים יותר מהשיעור הנצרך [לרש"י השיעור עד הקרקע, להרמב"ם עד העקב], פסולים.

© מהארץ כתר שני תורת התקנות

© מהארץ כתר שני תורת התקנות

יח: 'מסולקין פסולין'.

בגדי כהונה שקצרים יותר מהשיעור הנצרך וגבוהים מהקרקע, [לרש"י גבוהים מהרצפה ממש, להרמב"ם גבוהים מהעקב], פסולים לעבודה.

מְחַסֵּר כְּפָרָה

על כִּמָּה מִן הַטִּמְאִים אֲמָרָה הַתּוֹרָה שְׂאִין הֵם טְהוֹרִים לְגַמְרִי, עַד שְׂיִקְרִיבוּ אֶת הַקָּרְבָּן שֶׁהֵם חֲזִיבִים בּוֹ, וְהֵם: יוֹלְדֵת, מִצְרָע, זָב וְזָבָה. כָּל אֵלוֹ נִקְרָאִים בְּלִשׁוֹן חַז"ל 'מְחַסְרֵי כְּפָרָה'. כְּלוּמֵר: הֵם מְחַסְרֵי טְהָרָה גְמוּרָה עַד שְׂיִבְיֵאוּ כְּפָרְתָם. דְּגָמָא: זָב [שְׂרָאָה ג' רְאִיּוֹת טְמֵאָה], הָרִי הוּא טְמֵא שְׁבַעַת יָמִים, וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי הוּא צָרִיד לְהִבְיֵא קָרְבָּן. אֲזִי אַחַר שֶׁטָּבַל בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְעָבַר אוֹתוֹ הַיּוֹם, מֵאֲזַ וְעַד שְׂיִבְיֵא קָרְבָּנוֹ, הוּא נִחְשָׁב 'מְחַסֵּר כְּפָרָה'.

'מְחַסֵּר כְּפָרָה', נִחְשָׁב עַדִּין טְמֵא לְכַמָּה דְּבָרִים. לְמִשְׁל: אֲסוּר לוֹ לֶאֱכֹל קִדְשִׁים אוֹ לְהַכְנִס לְמִקְדָּשׁ. כִּהֵן 'מְחַסֵּר כְּפָרָה' שֶׁעֲבַד בַּמִּקְדָּשׁ, עֲבוּדָתוֹ פְּסוּלָה.

מראה כהן

דרף יט

יט. 'תפילין חוצצות...
הא דיד הא דראש'.

תפילין של יד חוצצות בין בגדי הכהונה ליד ואסור להניחם בשעת העבודה, אבל תפילין של ראש אינן חוצצות כיון שיש מקום להניחם מחוץ למצנפת ומותר להניחם בשעת העבודה.

© מראה כהן שיעי תורת הקבלות

© מראה כהן שיעי תורת הקבלות

יט: 'ביצר מצוות קידוש: מניח ידו הימנית על גבי רגלו הימנית, וידו השמאלית על גבי רגלו השמאלית, ומקדש'.

קידוש ידיים
ורגליים

לִינָה

כָּל דָּבָר הַנֶּתָּן בְּ'עֲזָרָה' לְתוֹךְ כְּלֵי שָׂרֵת לְקַדְּשׁוֹ, נִתְקַדְּשׁ בְּקִדְשֵׁי הַגּוֹף'. 'קִדְשֵׁי הַגּוֹף' עֲנִינָה הוּא שְׂיֵשׁ בְּדָבָר קִדְשָׁה שֶׁל דָּבָר הָעוֹמֵד לְקַרְבּוֹ. עַל דָּבָר שְׂיֵשׁ בּוֹ 'קִדְשֵׁי הַגּוֹף' מִחֲמַת שְׂנֵת־קִדְשׁ בְּכָלִי, חָלִים דִּינִים שׁוֹנִים. אָחַד מֵהֶם שָׂאֵם לֹא יִשְׁתַּמְּשׁוּ בּוֹ לְעִוְדוֹ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, אֲזִי יִפְסֹל בְּ'לִינָה'. וְהֵינּוּ שָׂאֵם עֶבֶר עָלָיו זְמַן הַקְּרָבָתוֹ, נִפְסֵל הַדָּבָר.

לְמִשְׁלָל, מִנְחָה שְׂנֵת־נוֹהַ בְּכָלִי שָׂרֵת, נִתְקַדְּשָׁה בְּקִדְשֵׁי הַגּוֹף, וְאִם לֹא יִקְרִיבוּהָ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם תִּפְסֹל בְּ'לִינָה'.

בְּסוּגָיָא דְנֻו לְמָאן דְאָמַר שְׁקַדְּשׁ יָדַיִם וְרַגְלַיִם שֶׁל יוֹם זֶה מוֹעִיל גַּם לְיוֹם אַחֵר, מָה יִסְבֵּר לְגַבִּי מִי הַכִּיּוֹר. מִחַד גִּיטָא, כִּינָן שְׂנֵת־קִדְשׁוֹ הַמִּים בְּכִיּוֹר שֶׁהוּא כְּלֵי שָׂרֵת, אֲזִי יֵשׁ לוֹמַר שְׂיִפְסְלוּ בְּ'לִינָה' כְּשֶׁיַּעֲבֹר עֲלֵיהֶם הַלֵּילָה. אַךְ מֵאִידָךְ גִּיטָא, שְׂמָא כִּינָן שְׂהֵם מֵיַעֲדִים לְקַדְּשׁ יָדַיִם וְרַגְלַיִם שְׂכָשֵׁר גַּם לְיָמִים אַחֲרֵיכֶם, אִם כֵּן 'עוֹד' הַמִּים אֵינּוּ דְנֻקָּא לְאוֹתוֹ יוֹם, וְעַל כֵּן לֹא יִפְסְלוּ בְּ'לִינָה'.

מראה כהן

דָּרָב

כ. 'אף הוא עשה מוכני לכיור שלא יהיו מימיו נפסלין בלינה'.

הוא עשה גלגל עם חבלים כדי להוריד את הכיור בלילה לתוך הבור שיש בו מי מעין, כדי שמי הכיור לא ייפסלו בלינה.

כ. 'איזוהו צפון: ... וכנגד כל המזבח כולו צפון דברי ריב"ז, ראב"ש מוסיף אף בין האולם למזבח, רבי מוסף אף מקום דריסת רגלי הכהנים ומקום דריסת רגלי ישראל'.

זמן עבודת הקרבנות

למדו חז"ל מפסוקים שאין עבודת הקרבנות במקדש נעשית אלא ביום ולא בלילה. גם 'שחיטה' שפשרה בזר, מפל מקום אינה נעשית אלא ביום. כל עבודה שתעשה בלילה, הרי היא פסולה. יוצאת מן הכלל היא עבודת 'הקטרת אמורים', שלמדו חז"ל מפסוקים שהיא כשרה גם בלילה. גם הקטרת 'מנחת נסכים', באפן שלא הביאה יחד עם קרבן, דינה כהקטרת אמורים שיכולה להקרב בלילה. מחמת האמור לעיל, 'דם' ו'קמץ' שעבר עליהם היום ולא נעשתה בהם עבודה, נפסלו שהרי הם זמן עבודתם. ואלו אמורי הקרבן אינם נפסלים בלינה אלא בסוף הלילה, שהרי זמן הקרבנות הוא כל הלילה.

מראה כהן

דרף כא

כא. 'מהו לקדש ידיו ורגליו בכיור'.

האם אפשר להכניס את ידיו ורגליו לתוך הכיור ולקדש כך את ידיו ורגליו?

© מאת פתח שיעשיתיהוה הקרבנות

© מאת פתח שיעשיתיהוה הקרבנות

כא: 'עד ששומעין קול עץ שיעשה בן קטין מוכני לכיור'.

הכהנים שבעזרה לא ראו את הכהן שזכה בתרומת הדשן כשהולך לקדש ידיו ורגליו כיון שהיה לילה, עד ששומעים את הקול של גלגל הכיור.

טמאה התרה בצבור

בדרך כלל קרבן שנטמא או שכהן טמא עבד באחת מעבודותיו [פָּרַט לְשַׁחֲטָה], הקרבן פסול. יוצאים מן הכלל הם קרבנות שקבוע להם זמן, שהם קרבים אף אם הכהנים טמאים או שהיו כלי השרת טמאים, או אפילו הקרבנות עצמם נטמאו.

זהו הנקרא בכל מקום 'טמאה התרה בצבור', משום שבדרך כלל קרבנות צבור הם קרבנות שקבוע להם זמן [כגון תמידין ומוסקפין]. קרבן יחיד שקבוע לו זמן, גם הוא קרב בטמאה. וכגון מנחת חביתי כהן גדול או פרו של כהן גדול ביום הכפורים. לעמת זאת קרבן צבור שלא קבוע לו זמן, כגון פר העלם דבר של צבור, אינו דוחה את הטמאה. קרבנות אלו שקרבים אף בטמאה, הינו רק באפן שהטמאה היא 'טמאת מת', אף אלו הטמאה היא מפיו אחר, וכגון טמאת זב או שרץ, אזי אין הקרבן קרב בטמאה זאת. [אמנם יש ראשונים הסוברים שגם טמאת שרץ, התרה בקרבנות אלו].

מראה כהן

דף כב

כב. 'כל הכלים מקדשין... ובלבד שיהיו כלי שרת'.

אפשר לקדש ידיים ורגליים בכל כלי שרת [אבל מצוה לקדש מהכור].

© מהאר כותב שיעור תורת התקנות

כב: 'טמא פסול'.

למסקנא פוסל בין טמא משרץ, ובין טמא ממת אף שטמא מת כשר בקרבן ציבור (ולא כזקני דרום).

© מהאר כותב שיעור תורת התקנות

רצוי ציץ

קרָבֵן [שְׁלֵא קבוע לו זמן] שֶׁהִקְרַב בְּטִמְאָה, נִפְסַל. אִךְ בְּמִקְרִים מְסִימִים חִדְּשָׁה הַתּוֹרָה שֶׁהֲצִיץ שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מְרַצָּה עַל הַקְּרָבָן, וְיִצְאוּ בְּעֵלְיוּ יְדֵי חוֹבֵת קְרָבָנָם. לְהִלָּכָה אֵין הֲצִיץ מְרַצָּה אֶלָּא בְּעוֹדוֹ עַל מִצְחוֹ שֶׁל הַכֹּהֵן גָּדוֹל.

אם נטמא הדם או נטמאו האמורים, הציץ מרצה על הקרבן.

לְעִמַּת זֹאת, אִם הַכֹּהֵן הַעוֹבֵד הִיָּה טָמֵא, או שֶׁהָיָה הַבְּעֵלִים טָמֵאִים בְּקְרָבָן פֶּסַח וְנִזְיֵר [שֶׁצָּרִיךְ שִׁיְהִי הַבְּעֵלִים שְׁלֵהֶם טְהוֹרִים] אֵין הֲצִיץ מְרַצָּה. אֲבָל אִם הִיָּתָה הַטִּמְאָה שְׁלֵהֶם בְּגֵדֵר 'טִמְאָת הַתְּהוֹם', וְהָיָה שֶׁנִּטְמְאוּ בְּטִמְאָת מַת שְׁלֵא הִיָּתָה יְדוּעָה לְשׁוּם אָדָם בְּעוֹלָם, אֲזִי הֲצִיץ מְרַצָּה גַם עַל קְרָבָן זֶה.

מראה כהן

דרף כג

כג. 'ונשא אהרן את עון הקרשים'.

הציץ מכפר על קרבן שהוקרב בטומאת מת [כיון שמצינו שטומאת מת הותרה בציבור].

כג: 'יושב פסול'.

כהן שעבד עבודה כשהוא יושב העבודה פסולה.

ימין

עבודות הקרפנות צריכות שיעשו ביד ימין. אם עבד הפנה ביד שמאל, נפסלה העבודה. יש כמה יוצאים מן הכלל:

שחיטה, כשם ששפחה בור, כשירה גם בשמאל.

הולכת אברים להקטרתם במזבח, על אף שהיא 'עבודה', כשירה גם בשמאל. והחלוק בין עבודה זו לשאר עבודות, שהיא עבודה שאינה מעכבת כפירה, שהרי גם אם לא הקטרו האמורים, הקרבן כשר.

כהן גדול ביום הכפורים, כשגכנס להקטיר קטרת בקדש הקדשים, הוא מוליכה ביד שמאל. ומשום שביד ימין הוא נוטל את מחפת הגחלים הנצרכים עבור ההקטרה, וגם למדו מפסוק שלא כגנס פעמים אלא יביא הכל ביחד, ולכן הוא מכרח להוליך את הקטרת בשמאל.

לדעת רבי שמעון עבודת הקבלה כשירה בשמאל, אך אין הלכה כן.

אטר יד, פסול לעבודה. לדעת רש"י טעם הפסול משום שאין לו 'ימין', ועל כן אינו יכול לעבד.

מראה כהן

דרף כד

כד. 'עומד על גבי כלים על גבי בהמה על גבי רגלי חבירו פסול'.

כהן שעבד עבודה והיה חציצה בין רגליו לרצפה, העבודה פסולה.

כד. 'קיבל בשמאל פסול'.

כהן שקיבל דם ביד שמאל, העבודה פסולה.

"שנים" בקדשים

בלשון בני אדם, כְּשֹׂאֲמָרִים על אדם שהוא 'בן שנה', הכוונה שמלאכה לו כבר שנה. אבל בלשון התורה אין זה כן. כְּשִׁפְתוֹב בתורה להביא לקרבן 'בן שנה', הכוונה לכל שנתו הראשונה, מיום השמיני [שהרי אין להביא קרבן קדם יום השמיני שלו] עד סוף השנה. וכן 'בן שתי שנים' הכוונה לכל שנתו השנייה, מאז שמלאכה לו שנה עד שימלאו לו שנתים [אלא שכבש שנעשה איל, פסול בכל חדש ה-13].

ונתחדש בסוגיא, שלגבי קדשים אין השנה מתחלפת בתחלת היום, אלא ממש באותה שעה שבה נולד. דגמא, כבש שנולד בא' בניסן תשפ"ה בשעה 12 בצהריים, הרי הוא נחשב 'בן שנתו' עד א' בניסן תשפ"ו ב-12 בצהריים [ולא כמנין שנות אדם, שהשנה מתחלפת בתחלת היממה].

מראה כהן

דרף כהן

כהן. 'נשפך הדם על הרצפה ואספו פסול'.

אם נשפך הדם מצואר הבהמה לרצפת העזרה, הדם פסול מלזרוקו על המזבח.

© מאת פתח שערי תורתו הקולנועית

© מאת פתח שערי תורתו הקולנועית

כהן. 'השוחט צריך שיגביה סכין למעלה'.

השוחט קרבן צריך להגביה את הסכין למעלה מיד אחרי השחיטה, כדי שלא ייכנס הדם הפסול שעל הסכין לתוך הכלי שמקבלים בו את הדם.

פסול יוצא

כל הקרבנות שיצאו חוץ למחיצתם נפסלים ב'יוצא'. והינו שאם יצא הדבר מן הגבול הראוי לו, נפסל לעבודה, ואם הוא דבר העומד לאכילה, נאסר בכך לאכילה.

דגמא: דם שנתקבל מן הבהמה, ויצא מחוץ לעזרה, נפסל לזריקה. דגמא נוספת: בשר החטאת שדינו להאכל לפהנים, אם יצא מחוץ לעזרה, נאסר באכילה. וכן בשר שלמים הנאכל בכל ירושלים, אם יצא מחוץ לחומת ירושלים, נאסר באכילה.

שיטת רש"י שכל דבר שנתקדש 'קדשת הגוף' בכלי [למשל מנחה שנתנוה בכלי שרת], הכשרה בכך להפסל ב'יוצא' [ובדומה לכך שקדשת הכלי מכשרה להפסל ב'לינה']. שיטת התוס' שאין כלי מכשיר להפסל ב'יוצא', אלא רק דבר שהתחילו לעבד בו עבודה [כגון שחיטה בבהמה או קמיצה במנחה], מאז הוא הכשר להפסל ב'יוצא'.

מראה כהן

דף כו

כו. 'היא בפנים ורגליה בחוץ, חתך ואחר כך קיבל בשרה'.

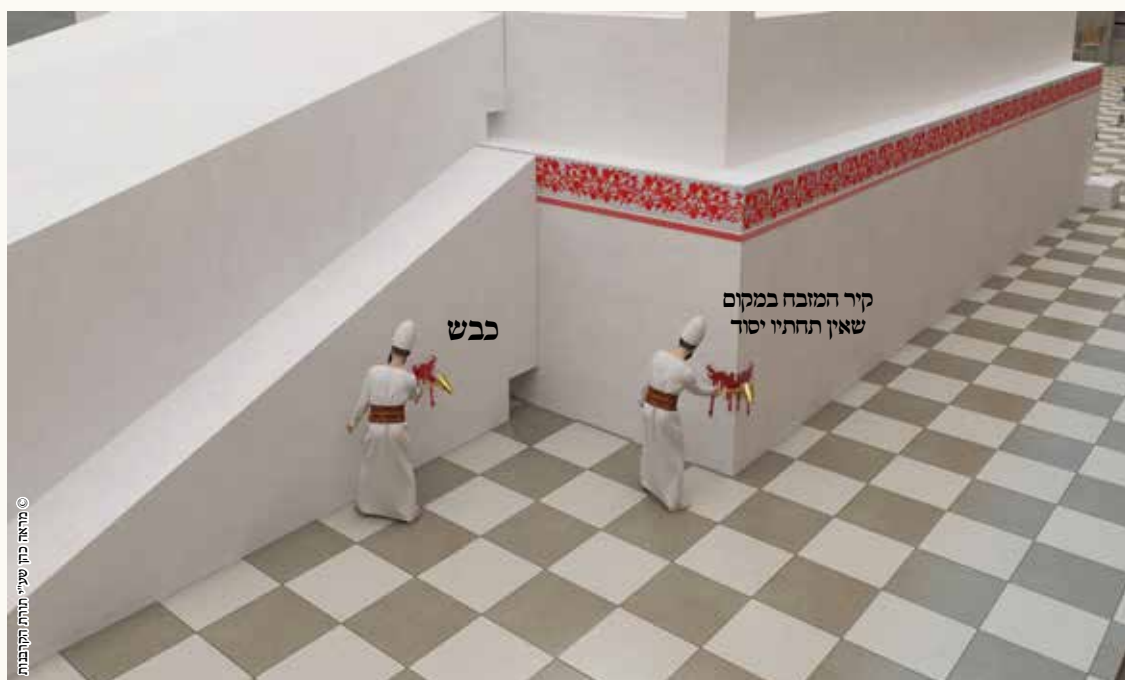
בהמה שהיו רגליה חוץ לעזרה בשעת השחיטה, צריך לחתוך את הבשר שבחוץ (עד העצם) לפני שמקבל את הדם, שלא יכנס דם פסול שנפסל ביציאה חוץ לעזרה.

מראה כהן שחיטת התקנות ©

כו. 'נתנו על גבי הכבש, שלא כנגד היסוד'.

אם כהן זרק דם של קרבן שלא במקומו, כגון שזרק על הכבש, או על המזבח בקרן מזרחית דרומית שאין שם יסוד הבשר פסול, ונחלקו שמואל ור' יוחנן האם הבעלים התכפרו (הלכה שהתכפרו).

מראה כהן שחיטת התקנות ©

עלו לא ירדו

קרָבַן פְּסוּל אֵין לְהַעֲלוֹתוֹ וְלְהַקְרִיבוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ. וּכְגוֹן, קָרְבַּן שִׁצְצָא חוּץ לְמַחְצָתוֹ אוֹ שֶׁנִּפְסַל בְּלִינָה אוֹ שֶׁנִּפְסַל בְּמַחְשָׁבָה שְׁלֹא כְּדִין, וְעוֹד. אַךְ חֲדָשָׁה הַתּוֹרָה שֶׁ'הַמִּזְבֵּחַ מְקַדֵּשׁ פְּסוּלִים'. כְּלוּמֵר, שְׂאֵם עֲלֶה אוֹתוֹ קָרְבַּן פְּסוּל עַל הַמִּזְבֵּחַ, לֹא יֵרֵד, וּמְקַרְיָבִים אוֹתוֹ. פְּרָטִים רַבִּים וְדַעוֹת רַבּוֹת נֶאֱמָרוּ בְּדִין זֶה, בְּאֵילוֹ אֶפְנִים אֶכֶן 'אִם עֲלֶה לֹא יֵרֵד' וּבְאֵילוֹ אֶפְנִים גַּם אִם עֲלֶה - 'יֵרֵד'. וְנִתְבְּאָרוּ דִּינִים אֵלוֹ לְהִלְךְ בְּפֶרֶק תְּשִׁיעִי. לֹא רַק הַמִּזְבֵּחַ הַחִיצוֹן 'קוֹלֵט' וּמְקַדֵּשׁ פְּסוּלִים לְהַקְרִיבָם, אֲלָא גַם מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי מְקַדֵּשׁ פְּסוּלִים. וְאִף כָּלִי הַשָּׂרֵת מְקַדֵּשִׁים פְּסוּלִים. וְנִחְלְקוּ הָרֵאשׁוֹנִים בְּעִנְיָן זֶה: הֵאֵם הַקְּדָשָׁה הִיא רַק לְגִבֵּי זֶה שֶׁחָל עַל הַדְּבָר הַפְּסוּל 'קְדָשֵׁת הַגּוֹף'. אוֹ שְׂמָא אִף לְעִנְיָן הַקְּרָבָה, שִׁצְצִיָּד לְהַקְרִיב אֶת הַפְּסוּל שֶׁנִּתְקַדֵּשׁ בְּכָלִי עַל גִּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ.

מראה כהן

כו. 'ניתנין למעלה שנתנן למטה, למטה שנתנן למעלה'.

אם כהן לקח דם של קרבן חטאת שמקומו במזבח למעלה ונתן אותו למטה, או שלקח דם של קרבן עולה או שלמים שמקומו במזבח למטה ונתן אותו למעלה - הבשר פסול, ומחלוקת האם הבעלים התכפרו. [לדעות שלא התכפרו מחלוקת האם אפשר לאסוף את הדם ולזורקו שוב].

דרף כז

כו: 'מזבח הפנימי מקדש פסולין'.

דם של קרבן פסול או קומץ של מנחה פסולה שעלו על המזבח הפנימי, המזבח מקדש אותם ומקריבים אותם במזבח.

דף כה

כז: כה. חוץ למקומו – פסול ואין בו כרת.

כהן שחשב באחד מעבודות הקרבן (שהם: שחיטה, קבלה, הולכה, זריקה) לזרוק את הדם או להקטיר את האימורין מחוץ למקומם במזבח, או לאכול את הבשר מחוץ למקום האכילה - הקרבן פסול, ואין כרת למי שאוכל מהבשר של הקרבן.

שחיטה

קבלת הדם

הולכת הדם

זריקת הדם

*מקור: תוספתא פ"ב ה"ב. תוס' מב. ד"ה כגון. ותוס' דף י. צ"ק ופנ"מ שם. מנ"ח קמ"ד א'. ערוה"ש קמ"ו יח'.

כו: כהן. 'חוץ לזמנו – פיגול וחייבין עליו כרת'.

כהן שחשב באחד מעבודות הקרבן לזרוק את הדם או להקטיר את האימורין מחוץ לזמן ההקרבה, או לאכול את הבשר מחוץ לזמן האכילה - הקרבן פסול, ויש עונש כרת למי שאוכל מהבשר של הקרבן.

שחיטה

קבלת הדם

הולכת הדם

זריקת הדם

מַחְשֶׁבֶת פְּגוּל וּמַחְשֶׁבֶת הַמְּקוֹם

בְּתַחֲלֵת הַמַּסֻּכָּת הַתְּבָאָר שֶׁמַּחְשְׁבוֹת 'שְׁנוּי הַשֵּׁם' או 'שְׁנוּי בְּעֵלִים'
מְקַלְקְלוֹת בְּקִרְבָּן.

יש עוד שני סוגי מחשבות המקלקלות את הקרבן.

א. מחשבת פגול: אם חשב בעת אחת מארבעת עבודות הדם [שחיטה, קבלה, הולכה, זריקה], שאחת מאכילות הקרבן [זריקת הדם, שהיא 'אכילת מזבח'; הקטרת אמורים, שגם היא 'אכילת מזבח'; או אכילת הבשר, שהיא 'אכילת אדם'] יהיו לאחר הזמן הראוי להם, אזי 'התפגל' הקרבן ונפסל [גם אם בסוף הכל נעשה בזמן הראוי]. ומי שיאכל ממנו, יהיה חייב כרת.

ב. מחשבת המקום: אם חשב בעת אחת מארבעת עבודות הדם, שאחת מאכילות הקרבן [כנ"ל] יהיו מחוץ למקום הראוי להם, נפסל הקרבן [גם אם בסוף הכל נעשה כדיון]. אלא שקרבן שנפסל בפסול זה, אין על אכילתו חיוב כרת, אלא חיוב מלקות.

מושגי הדרף

"עור" ו"אלה"

"אלה" של בהמה, הוא נתח שמתחיל מהפליית של הבהמה לכיוון הזנב, וכולל גם את זנב הבהמה.

בעולה שנקרבת כלה, פשוט שהאלה בכלל ההקרבה. אלא שאמרה תורה, שגם בקרבנות שבשרם נאכל, ואין מקריבים אלא את האמורים, אזי אם הקרבן הוא ממין כבש [כבש או איל], ה'אלה' קרבה על המזבח ואינה נאכלת. לעמת זאת, בקרבן עז או שור אין האלה קרבה אלא נאכלת.

עורה של הבהמה, אינו קרב כלל על המזבח ואפלו בקרבן עולה. אלא מפשיטים אותו, ורק אחר כך מנתחים את הבהמה ומקריבים אותה. עור האלה, שונה הוא משאר עור הבהמה, שהוא רך וראוי לאכילה. ובסוגיא דגו, אם דינו כאלה עצמה, ומקריבים אותו יחד עמה. או שמא דינו כ'בשר', ומפשיטים אותו ואוכלים אותו עם יתר הבשר. [בעולה - מקריבים את עור האלה יחד עם האלה].

יש לציין, שעל אף ששקאמור ה'אלה' היא חלק מ'חלבי הקרבן', בכל זאת בבחמת חליון, האלה מתרת באכילה [וזה בנגוד לשאר החלבים, שאסורים בבחמת חליון משום אסור 'חלב'].

כהרצאת כֶּשֶׁר כֶּה הִרְצָאת פֶּסוּל

דין זה מלמד שְׂכָדֵי שֶׁקָרְבַן יִחָשֵׁב ל'פגול' וְיִהְיוּ חֲזִיבִים עַל אֲכִילתוֹ כֶּרֶת, צָרִיךְ שֶׁפֶרֶט לְמַחְשֶׁבֶת ה'פגול' לֹא יִהְיֶה בְהִקְרַבְתוֹ שׁוּם פֶּסוּל נוֹסֵף, אֲלֵא יִתְקַיְמוּ בּוֹ כָּל הַדִּינִים כְּקָרְבַן כֶּשֶׁר. וּנְבָאָר:

קָרְבַן שֶׁחָשְׁבוּ בְשַׁעַת עֲבוּדוֹתָיו שֶׁאֲחַת מִן הָאֲכִילוֹת [שֶׁל הַמִּזְבֵּחַ אוֹ שֶׁל הָאֲדָמָה] תִּהְיֶה מֵחוּץ לְזִמְנֵן הַנִּכְוֵן, הִקְרַבְנָה הַתְּפִגֵּל וְהָאוֹכֵל מִמֶּנּוּ חֲזִיב כֶּרֶת.

אֲךָ כָּל זֶה בְּתַנְאֵי שֶׁפֶרֶט לְמַחְשֶׁבֶת הַפְּגוּל לֹא הִיְתָה שׁוּם בְּעֵינָה נוֹסֶפֶת בְּהִקְרַבְתָּ הִקְרַבְנָה.

וְהִינּוּ, שֶׁאֲכֹן נַעֲשֶׂה בְקָרְבַן כָּל אַרְבַּעַת הָעֲבוּדוֹת הַמְּעַכְבּוֹת: שְׁחִיטָה, קִבְלָה, הוֹלָכָה וְזִרְיָקָה.

וְגַם שֶׁלֹּא חָשְׁבוּ בְּעַת הָעֲבוּדוֹת מִחְשְׁבוֹת פּוֹסְלוֹת נוֹסֶפֶת. וּכְגוֹן, אִם חָשַׁב גַּם שֶׁיֵּאָכֵל בְּשֶׁר חוּץ לְמִקּוֹם הָרְאוּי, אֲזִי אֲמַנֵּם הִקְרַבְנָה פֶּסוּל, אֲבָל לֹא יִהְיֶה חֲזִיב כֶּרֶת עַל אֲכִילתוֹ.

מראה כהן

דרף כט

כט: ובלבד שיקריב המתיר כמצוותו

בחושב להקריב או לאכול חוץ לזמן הראוי - שהקרבת נעשה פיגול (והאוכל מהבשר חייב כרת), הוא רק באופן שהדם שהוא מתיר את הקרבן נקרב כמצוותו בלי פסול אחר.

© מאת: כהן שני תורתו הקרבנות

© מאת: כהן שני תורתו הקרבנות

כט: 'ביעד לא קרב המתיר כמצוותו וכו'.

אם מלבד מחשבת הפיגול (שהיא להקטיר או לאכול חוץ לזמנו) היתה עוד מחשבה שפוסלת באחת מהעבודות - אין פיגול והאוכל מהבשר לא חייב כרת.

מנחה

מנחות, נעשות בדרך כלל מסלת ושמן. [יש הרבה מיני קרבנות מנחה, ויש שנויים במרכיבים שלהן ובצורת עשייתן, ויפרטו במקום אחר]. וזה סדר העבודה ב'מנחות' הנאכלות: הנהן לוקח מן המנחה ב'קמצו', נותן את הקמץ בכלי שרת, ומוליכו למזבח ומקטירו שם. מה שנשאר מן המנחה אחר הקמיצה, נאכל לכהנים.

ברב המנחות הנאכלות, נותנים על המנחה קדם קמיצתה 'לבונה'. וגם אותה מלקט הנהן, נותן בכלי שרת, מוליכה ומקטירה על גבי המזבח. שני חלקים אלו - הקמץ והלבונה - הם ה'מתירים' של המנחה, שבהקטרותם יצאו הפעלים ידי חובת מנחתם, והתרו שירי המנחה לאכילה.

מראה כהן

דף ל

ל. 'הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים'.

רש"י: שהעמיד בהמת חולין אצל שתיים - אחת עולה ואחת שלמים, ואמר הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים.

ל: 'כזית כזית תנן או כזית וכזית תנן'.

[כהן שחשב בזמן העבודה לאכול כזית מהבשר חוץ לזמן האכילה וכזית מהבשר חוץ למקום האכילה, לפי חכמים (במשנה כט): הפיגול של מחשבת חוץ לזמנו לא חל כיון שיש עוד מחשבה, ולפי ר' יהודה הפיגול חל כיון שתופסים את המחשבה הראשונה].
הגמ' מסתפקת לפי ר' יהודה האם תופסים את המחשבה הראשונה והפיגול חל רק כאשר חשב את הכזית השני של חוץ למקומו בלי ו' החיבור והם שתי מחשבות שונות, או גם כאשר חשב את הכזית השני עם ו' החיבור והם מחשבה אחת.

אב הטמאה ותולדות הטמאה

אב הטמאה - הוא דבר טמא שיכול לטמא אדם וכלים. וילד הטמאה - הוא דבר טמא שאינו יכול לטמא אדם וכלים. לעמית זאת, וילד הטמאה, יכול לטמא אכלים ומשקים.

דגמא: שרץ מת, הוא אב הטמאה, ועל פן אדם שנגע בו - נטמא. לעמית זאת אדם שנגע באדם זה, לא יהיה טמא. משום שבדרך כלל מי שנגע בטמאה, הוא טמא בדרגה אחת פחות, ועל פן אדם זה הוא רק 'ילד הטמאה', ואינו מטמא אדם וכלים.

ב'ילד הטמאה', יש דרגות שונות. מי שנטמא מאב הטמאה, נקרא 'ראשון לטמאה'. מי שנטמא מ'ראשון לטמאה' נקרא 'שני לטמאה' וכן הלאה. ויש הבדלים בין הדרגות השונות: מאכלים שהם חלין או מעשר שני, יכולים להיות גם 'ראשון לטמאה' וגם 'שני לטמאה', אבל לא יותר מכך. ועל פן אם האדם הנ"ל שהוא 'ראשון' יגע באכל חלין, האוכל יפסל. ואם אוכל זה יגע באוכל חולין אחר, אזי לא יקרה למאכל השני כלום, והוא ישאר טהור. אכל תרומה, יכול להיות גם 'שלישי לטמאה'. 'קדשים' יכולים להיות גם 'רביעי לטמאה'. ואילו לגבי 'פרה אדמה' יש טומאה אפילו יותר מכך.

מראה כהן

הרף לא

לא. 'איתמר חצי זית חוץ לזמנו, חצי זית חוץ למקומו, וחצי זית חוץ לזמנו'.

מחלוקת רבא ורב המנונא האם החצי זית השני של חוץ לזמנו מצטרף עם החצי זית הראשון והפיגול חל, או לא מצטרף.

© מאת פת שיעורי תורת התקופות

© מאת פת שיעורי תורת התקופות

לא: 'שהשחיטה בשרה בטמאים'.

מבאר רש"י שעשה סכין ארוכה ושחט, כיון שאסור לטמא להכנס לעזרה. לדעת ר"ת בתוס' מדובר שנטמא בעזרת נשים ולא החמירו עליו לצאת, ויכול לשחוט בסכין ארוכה עד העזרה [לדעות שאסור לו להכניס את ידיו הטמאות], וע"ש בתוס' עוד דעות.

מחצות הטמאים

טמאים אסורים להכנס למקומות שיש בהם קדושה. אך אין כל הטמאים שוים, ויש בזה כמה וכמה דרגות. כשהיו ישראל במדבר, היו להם שלוש מחנות: מחנה ישראל, מחנה לוי ומחנה שכינה. וכנגדן יש גם בירושלים שבין החומות נחשבת מחנה ישראל, הר הבית - מחנה לוי, העזרה עצמה [לא כולל עזרת נשים] - מחנה שכינה. מצרע משתלח מכל המחנות ואפילו ממחנה ישראל [לענין זה, כל עיר המקפת חומה בארץ ישראל, נחשבת ל'מחנה ישראל']. כל הטמאים שסבת טמאתם היא מגופם, כגון בעל קרי ונדה, כל אלו אסורים מן התורה גם במחנה לוי. ואלו שאר הטמאים, כגון טמא מת וטמא שרץ, אסורים מן התורה רק במחנה שכינה.

חכמים הוסיפו הגבלות נוספות: למשל, זב ונדה משטבלו ביום האחרון לטמאתם וממתינים לערב להטהר לגמרי - הם נקראים 'טבול יום'. ור' יוחנן אמר שמן התורה אלו כבר התרו להכנס למחנה לוי, אלא שחכמים אסרום [ודנו הראשונים אילו חלקים ממחנה לוי אסרו עליהם].

מראה כהן

רף לב

לב. קיבל הכשר ונתן לפסול, יחזיר לכשר.

לב. נשפך מן הכלי על הרצפה ואספו כשר. אבל אם נשפך מהצואר על הרצפה פסול (משנה לעיל כה.).

טמאה בצבור, התרה או דחוייה

למדנו שקרבנות שזמנם קבוע [למשל, תמידים ומוספים], הרי הם פשרים גם אם הקרבו בטמאה. וזה מה שרגילים לקרות 'טמאה התרה בצבור'.

ונחלקו תנאים ואמוראים אם בקרבנות אלו הטמאה 'התרה' או 'דחוייה'. כלומר, האם כגנת התורה שכלל לא נאמר אסור טמאה בקרבנות אלו, והרי הם קרבים אף לכתחלה בטמאה, או שמא אין זה אלא בדיעבד.

וכמה השלכות נאמרו בגמרא מנדון זה. וכגון, כשיש כהנים טמאים וטהורים. אם הטמאה 'התרה', אין צריך לחזר אחר כהנים טהורים אלא יקריבו הטמאים לכתחלה [ויש בזה עוד כמה פרטים]. אבל אם הטמאה רק 'דחוייה', אזי צריך לחזר לכתחלה אחר כהנים טהורים.

דגמא נוספת: אם אין הטמאה אלא 'דחוייה', אזי צריך שיהיה 'ציץ' כדי לרצות על קרבן זה [וכמו שיהיץ מרצה על קרבן יחיד הבא בטמאה, אלא ששם אין זה אלא בדיעבד אם הוא כבר הקרב. ובקרבן צבור היציץ מרצה גם להתייר להקריב כשאין ברירה אחרת]. אבל אם הטמאה 'התרה' בצבור, אין צריך את ה'ציץ' לרצות על קרבן זה.

מראה כהן

דרף לג

לג. 'כל הסמיכות שהיו שם קורא אני עליהם תיכף לסמיכה שחיטה'.

סמיכה על הקרבן צריכה להיות תיכף - סמוך לשחיטה, בלי הפסק ביניהם.

© מראה כהן שיעי ירחמי הקובנות

© מראה כהן שיעי ירחמי הקובנות

לג. 'חוץ מזו שהיתה בשער נקנור שאין מצורע יכול להכנס לשם'.

מצורע סומך על האשם לפני שהוא נטהר, ולכן אינו יכול להכנס לעזרה ולסמוך תיכף לשחיטה, אלא מוציאים את האשם לשער נקנור ושם הוא סומך עליו, ואחר כך מכניסים את האשם לעזרה ושוחטים אותו.

חבת הקדש מכשרתן

הקדמה: אכל שאינו ראוי למאכל, אינו מקבל טמאה. כגון, פרות שגדלו על העץ, הם ראויים לקבל טמאה; אבל העץ עצמו, כיון שאינו ראוי למאכל, אינו מקבל טמאה [אלא אם כן יעשו מן העץ כלים, אז יהיה שיך בכלים אלו טמאת כלים, לפי הכללים של 'טמאת כלים']. הלכה נוספת: אכל אינו מקבל טמאה אלא אם כן הוא 'הכשר לקבל טמאה' על ידי שיבואו עליו מים או משקה אחר [משבעת המשקים] לרצון הבועלים. לדגמא, אדם קטף תפוח מן העץ, אזי גם אם התפוח יגע במת, הוא ישאר טהור. אבל אם האדם ישטף את התפוח כדי לנקותו, מעתה אם התפוח יגע במת, הוא יהיה טמא [ואפלו אם המים כבר התבשו].

בענין 'קדשים' - שני כללים אלו אינם שייכים. אלא דברים מקבילים טמאה, גם אם אינם ראויים למאכל, וגם אם לא הכשרו לקבל טמאה על ידי מים.

דגמא: עצים של קדש, אף על גב שאינם ראויים למאכל, אם נגעה בהם טמאה נטמאו, ואפלו אם לא באו עליהם מים קדם לכן. כלל זה נקרא בלשון חז"ל: 'חבת הקדש מכשרתן'. ויש נדון רחב, האם דינים אלו הם מן התורה או מדרבנן.

מראה כהן

דף לד

לד: 'חטאת שקיבל דמה בארבעה כוסות'.

פָּרִים וּשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים

יש שני מיני חטאות. רב החטאות, דָּמָם נָתַן עַל אַרְבַּעַת קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ הַחִיצוֹן, הָאֲמֹרִים קָרְבִּים עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ, וּשְׂאֵר הַבֶּשֶׂר נֶאֱכָל לְזִכְרֵי כִּהֲנָה.

אך יש כמה קרבנות חטאת שהם יוצאי דופן, ודינם שונה; דָּמָם נָתַן בְּקֹדֶשׁ הַקֹּדְשִׁים או על מִזְבֵּחַ הַזָּהָב שִׁבְהִיכָל. חטאות אלו, אָמְנָם אֲמֹרִיָּהֶם קָרְבִּים עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ, אֵךְ שְׂאֵר הַבֶּשֶׂר אֵינּוּ נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים, אֶלָּא דֵּינוּ לְהַשְׂרֵף מִחוּץ לִירוּשָׁלַיִם.

חטאות אלו נקראות 'חטאות הנשרפות' - על שם שֶׁבֶשֶׂרָם אֵינּוּ נֶאֱכָל אֶלָּא נִשְׂרָף.

לְמִשְׁלָל: פָּרוּ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל הַקָּרֵב בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, וְכֵן הַשְּׂעִיר שֶׁעֲלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לַה' בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, דָּמָם נָתַן מִן הָאָרוֹן [או עַל אֶבֶן הַשֵּׁתִיָּה] וְכֵן מִן הַפְּרָכֶת שֶׁל קֹדֶשׁ הַקֹּדְשִׁים, וְכֵן עַל מִזְבֵּחַ הַזָּהָב.

'פֶּר הָעֵלָם דָּבָר שֶׁל צְבוּר' [הַבָּא כְּאֲשֶׁר בֵּית דִּין הוֹרוּ הוֹרָאָה שְׁלֵא כְּדִין, וְעָשׂוּ הַצְּבוּר עַל פִּי הוֹרָאָתָם], דָּמוֹ נָתַן עַל מִזְבֵּחַ הַזָּהָב.

מראה כהן

דָּף לַה

לה. 'שבח לבני אהרן שילכו עד ארכובותיהם בדם'.

מסקנת הגמ' שהם הולכים בתוך הדם רק בהולכת העצים למערכה שאין זה עבודה.

© מאת פתח שיעור תורת המקובות

לה. 'ולעבודה אולי איצטבי'.

הולכת הדם היא עבודה, ואם הכהנים יילכו בתוך הדם שבריציפה הבגדי כהונה יתלכלכו וייפסלו, ולכן הם הולכים על איצטבאות מאבן שמחברים לריציפה (רש"י).

מין במינו

כתוב בתורה, שבימים הכפורים הכהן גדול מערב את דם הפך (פרו של כהן גדול) עם דם השעיר [שעלה עליו הגורל לה], ונותן מדם שניהם יחד על מזבח הזהב.

ועל אף שדם הפך הוא יותר משל השעיר, התורה קוראת לתערובת ולקח מדם הפך ומדם השעיר. כלומר, אין דם השעיר בטל ברב דם הפך. ונחלקו תנאים איזה כלל נתן ללמד מכה:

חכמים סוברים ששני דברים שדינם שונה, אם נתערבו זה בזה, אינן בטלים. וכמו בצירוף הנ"ל, ששני הדמים דינם להנתן על גבי המזבח, אזי אין המעוט בטל ברב. אבל באופן שאין דין המתערבים שונה, כמו למשל, יין של אסור שיתערב ברב יין של היתר, אזי הגם שהתערבות היא מין במינו, יתבטל המעוט ברב, והיין יהיה מתר בשתיה [ויש בזה עוד פרטים].

רבי יהודה חולק וסובר, שהסבה שאין דם השעיר מתבטל ברב דם הפך, היא משום ש'מין במינו' לא בטל. כלומר, בכל אופן שהרב והמעוט הם מאותו מין, אין המעוט בטל ברב. ועל כן בדגמא של יין אסור שהתערב ברב יין של היתר, לא יתבטל האסור ברב, וכל התערבות תהיה אסורה, כי 'מין במינו' אינו בטל. רב הראשונים והשלחן ערוך פסקו כחכמים, שתערובת אסור והיתר גם אם זה 'מין במינו', בטל האסור ברב.

מראה כהן

דף לו

לו. 'שחטו על מנת להניח את דמו למחר'. מחלוקת ר' יהודה וחכמים האם הקרבן נפסל במחשבת הינוח.

לו: 'כל הניתנין על מזבח החיצון שנתן במתנה אחת כיפר'.

הקרבנות שזורקים שתי מתנות (שהן ארבע) במזבח החיצון, אם זרק רק מתנה אחת - יצא ידי חובה והתכפר.

בענין לילה אין מחו"ז בדיחוי מעיקרא ובנראה ונדחה

דף י"ב ע"א ר"פ אמר אפ"ת מאורתא לילה אין מחו"ז, ומבואר בגמ' דהאופן דלא הוי דיחוי הוא כשהפרישו מאורתא ושמעתי ממור"ר הגר"א הלוי שליט"א שהקשו למרן הגר"ז זצלה"ה דמ"ט לא משני בפשיטות דאיירי גם באפרשי מאתמול ומ"מ אינו דחוי כיון דאין מחו"ז לבו ביום, וגם בלילה אינו נדחה כיון דלילה אין מחו"ז.

ותי' מרן הגר"ז זצ"ל דהך מילתא דאין מחו"ז לבו ביום ולילה אין מחו"ז מועיל רק לגבי הדין דיחוי של דיחוי מעיקרא דיסוד דינו הוא דין דיחוי בעיקר ההקדש של הקרבן דהוי קרבן כי האי דלא חזי להקרבה, וזוה מהני הא דלילה אין מחו"ז דהקרבן נחשב בר הקרבה והפרשתו הוא שיהא קרב לאח"ז, ומש"כ בנראה ונדחה יסוד הדין דיחוי הוא בזה דא"א להקריבו וכל דנדחה מהקרבה חל ב' פסול דיחוי, ולזה מהני הא דלילה אין מחו"ז, והיינו דאוקי לה ר"פ באפרשי' מאורתא דרך בכה"ג הוא דלא חשיב דיחוי,

והנה בתוס' הרא"ש עמ"ס יומא בדף ס"ד שם הקשה דאותו ואת בנו של קדשים היאך יהיה ראוי לעולם הא נימא דכיון דנדחה ביום ששחטו את אמו ידחה, ותי' דאע"ג דאית ליה לר"י בכל דיחויין הואיל ונדחו ידחו ואפ"ל דיחוי מעיקרא מ"מ מחו"ז ובע"מ עובר אע"פ שנראה ונדחה אינו בכלל שאר דחויין, ואותו ואת בנו נמי כיון שראוי הוא ממילא הוי כמו מחו"ז, ומבואר להדיא בתוס' הרא"ש דקרבן שנעשה מחו"ז אחר ההקדש ליכא ביה דין דיחוי כיון דאינו מחוסר מעשה בגופו, וזה צע"ט דהא להדיא מבואר בסוגיין דגם היכא דאינו מחוסר מעשה בגופו כל דאית ליה שם מחו"ז אית ביה פסול דיחוי עכ"פ בנראה ונדחה וצ"ע.

בענין מחשבת פיגול בשפיכת שיריים והקטרת אימורים

שם יכול שאני מרבה אף שפיכת שיריים והקטרת אימורים, ובס' שפ"א נתקשה בזה מ"ט נחשבין שפיכת שיריים והקטרת אימורים דברים המביאין לידי אכילה, ובשלמא בהקטרה כיון דכי איתנייהו מעכבא חשיב מביא לידי אכילה אבל בשפיכת שיריים קשה, וכתב דאפשר דגם בשפיכת שיריים איכא דינא דאיתנייהו מעכבי וצ"ב מנ"ל זאת.

וי"ל בזה דהנה בפסחים דף ע"ז איתא ור"י אין הבשר מותר באכילה עד שיזרק הדם מנ"ל ק"ו הוא ומה אימורים דכי ליתנייהו לא מעכבי כי איתנייהו מעכבי דם דכי ליתיה מעכב כי איתיה לא כ"ש דמעכב, הרי דדם נלמד מאימורים דאיכא ביה דינא דכי איתנייהו מעכב, וי"ל דבהא דילפינן דדם כי איתנייהו מעכב נכלל בזה גם שפיכת שיריים, ושפיר אמרינן הכא דשפיכת שיריים נחשב מביא לידי אכילה.

וי"ל עוד דהנה יעוי' בסנהדרין דף ס"ג דיליף מקרא דלא תאכלו על הדם דלא תאכלו בשעה שהדם במזרק ומסיק שם דאינו לוקה דהוי לאו דבכללות, ובמצפ"א הקשה והא באוכל לפני זריקה איכא לאו דלא תוכל לאכול בשעריך, וכתב דיש לפרש דקאי על שפיכת שיריים דאע"ג דאינו מעכב כפרה מ"מ אסור לאכול כ"ז שהדם במזרק, וא"כ הא אית לן מקור דשיריים כ"ז דאיתנייהו מעכבין.

בענין שחיטה לאו עבודה

דף י"ד ע"ב שחיטה לאו עבודה היא, ובתוס' כתבו דשחיטה לאו עבודה דהא מצאנו שחיטה גם בחולין יעוי"ש, והנה מבואר לעיל דף י"ג ע"ב דמועיל מחשבת פיגול בקמיצה כיון דקמיצה כנגד שחיטה, ופרשי' דקומץ הוא כשוחט שמוציא דם מן הגוף, וי"ל דא"כ מ"ט שחיטה לאו עבודה והא שחיטת קדשים חלוק הוא לגמרי משחיטת חולין דשחיטת קדשים הוא לברר חלק גבוה מחלק הדיוט, ועוד דהא קמיצה עבודה היא וטעונה כהן א"כ גם שחיטה גופה תהוי עבודה דהא קמיצה כנגד שחיטה.

ונראה ד"ל בזה דאע"ג דשחיטה אתי נמי להוציא הדם מן הגוף מ"מ הוצאת הדם נעשה ממילא ע"י השחיטה, אבל מעשה השחיטה הוא להוציא מידי אבה"ח, וחלוק הוא מקמיצה דמעשה הקמיצה הוא לברר חלק גבוה מחלק הדיוט, וע"כ לגבי זה אם נחשב עבודה דינא חלוק דדין עבודה תלי בעצם המעשה, ובשחיטה דמעשה השחיטה אינו בירור חלק גבוה אע"ג דיש בזה קיום ממילא בזה דמתברר הדם אי"ז נחשב עבודה וכשר בזר, אבל לגבי פסולי מחשבה לא צריכינן לדון בעצם המעשה אי הוי עבודה רק בזה דיש קיום בהיתר הקרבן, וע"כ מהני מחשבה בשחיטה כיון דיש בזה קיום דין היתר בהקרבן אבל דין עבודה לגבי פסול זרות תלי בעצם המעשה וכש"ל.

בענין קיום דין זריקה באויר המזבח

דף ט"ו ע"א גמ' ונקטעה ידו של מזה עד שלא הגיע דם לאויר המזבח, והנה נראה מהסוגיא דהזריקה מתקיימה בשעה שהגיע לאויר המזבח גם קודם שהגיע לגוף המזבח, וישל"ע דהא לכאורה תלי זאת בהאבעיא בדף פ"ז אם אויר מזבח או לאו מזבח ושם סלקא בתיקו, וא"כ להצד דאויר מזבח לאו כמזבח לא מתקיים דין זריקה רק כשהגיע דם לגוף המזבח.

ונראה ד"ל דהנה הספק של הגמ' אם אויר מזבח כמזבח הא הוי באויר שאין סופו לנוח כדמבואר שם וזוה הוא דמספק"ל אם האויר עצמו נתקדש בקדושת מזבח, אבל בסוגיין אם הגיע דם לאויר המזבח הא הוי אויר שסופו לנוח וזוה לכו"ע נחשב כמונח ונתקיימה הזריקה כדמבואר בדף כ"ו דאויר שסופו לנוח כמונח דמי, ושפיר מבואר בסוגיין דאם נקטעה ידו של מזה אחר שהגיע דם לאויר מזבח אינו פוסל דכבר נתקיימה הזריקה כיון דכמונח דמי ונחשב דהגיע הדם למזבח.

זבחים פרק שני בענין זר מחלל עבודה

דף ט"ז זר מנלן, והנה בתוס' הגרע"א על המשניות הקשה דל"ל קרא דעבודתו מחוללת תפול דכללא הוא דכ"מ דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני, ותי' דנפק"מ בזה דזר מחלל עבודה דמה"ט בהולכת זר א"א לתקוני דחל ביה דין עבודה פסולה, אבל אם היה זה רק חסרון הכשר היה אפשר לתקוני כמו בהולכה שלא ברגל.

אכן ישל"ע לשיטת ר' יוחנן דס"ל בהסוגיא בדף ט"ו דהולכה שלא ברגל נמי א"א לתקוני אכתי יקשה מאי נפק"מ בדינא דזר מחלל עבודה הא תפול דגם הולכה שלא ברגל א"א לתקוני.

ובעיקר קו' הגרע"א נראה לענ"ד ד"ל עוד עפ"י"מ שכתב בס' קובה"ע סימן ע"ד דכללא דאי עביד לא מהני הוא רק אם האיסור הוא עשיית החלות כגון אונס שגירש או תמורה וכדו' דהאיסור הוא החלות וזוה נאמר דינא דאי עביד לא מהני, אבל אם האיסור הוא עצם המעשה בזה לא שייך דינא דלא מהני, ולפי"ז נראה דגם בפסולי עבודה דכוותה אין האיסור שזר לא ישיר הקרבן אלא דהוא איסור על מעשה העבודה וזוה לא שייך דינא דאי עביד לא מהני וא"ש.

בענין פסולי עבודה בפרה

דף י"ז ע"ב גמ' שרפה אונן ומחו"כ כשרה וברשי"י פי' דטעמא דכשרה משום דפרה קדשי בדק הבית היא ובתוס' הקשו דמ"מ אית בה כל פסולין שבקרבת כגון שלא לשמה וכו' ונפק"ל בספרי משום דחטאת קריה רחמנא.

והנה מקור ד' רש"י נראה דהוא מהסוגיא בדף י"ד דאיתא דפרה קדשי בה"ב וטעמא דבעינן כהן בעשיית פרה הוא מידי דהוי אמראות נגעים, וכתב שם רש"י בד"ב שאני פרה וחילוק טעם זה אינו מטעם עבודה דהא אינה קדושת מזבח אלא קדו"ד בעלמא כקדשי בה"ב וע"כ טעם הפוסל בה לאו מטעם עבודה אלא גז"כ בעלמא עיי"ש, הרי דבפרה ליכא במעשיה תורת עבודה וממילא דגם שאר פסולי עבודה כשרים בה, והא דמחשבת של"ש פוסל בה י"ל דס"ל לרש"י דשאני פסול של"ש דלא תליא בשם עבודה דהא בשחיטה נמי איכא פסול של"ש אע"ג דלאו עבודה, וע"כ בפרה כיון דאיכא בה דין הקרבה פוסל בה של"ש אבל פסולי עבודה דתלי בזה דשם עבודה עלה י"ל דכיון דקדשי בה"ב היא ליכא בה דיני עבודה וצ"ב קו' התוס'.

וי"ל דהתוס' מפרשי הא דאמרינן דבעינן כהונה מידי דהוי אמראות נגעים הוא רק לענין שחיטה דלאו עבודה היא אבל שאר מעשיה תורת עבודה בהו וצ"ע.

בענין עבודה בבגדים מקורעין

דף י"ח ע"א או שהיו מטושטשין או מקורעין ועבד עבודתו פסולה והנה ברמב"ם כ' בפ"א מהל' ביאת מקדש הי"ד דהעובד במקדש קרוע בגדים חייב מיתה ואינו מחלל עבודה, ובספר מנח"ח מצוה ק"נ תמה בזה מהא דאיתא בסוגיין דהעובד בבגדים מקורעין מחלל עבודה, ואי איירי דלבש הבגד"כ ועליהם לבש בגד חול שהוא מקורע תיפול דהו"ל מיותר בגדים, ועיי"ש בתחילת דבריו שכתב לפי שיטת הרמב"ן דקרוע בגדים הו"ל בכלל מחוסר בגדים א"כ אינו נמי בכלל יתור בגדים, אכן הקשה דהא מד' הרמב"ם מבואר דאי"ז בכלל חסרון בגדים עיי"ש.

והנה בד' המנ"ח ישל"ע דלכאורה גם להרמב"ן קשה דהא מש"כ דמקורעין

יונא כל הכלים שהיו במקדש היו ראויים לקידוש יו"ר פתר לה חוץ מקידוש ראשון, מתניתא פליגא על ר' יוסה הכיור והכן מעכבין פתר לה מקומן מעכב, ובס' ח' מרן ר"ז הלוי בפ"ב בהלכות עבודת יוה"כ נתקשה מ"ש קידוש ראשון משאר כל הקדושים, ואם נאמר מדאורייתא מצוה בכיור לכתחילה א"כ גם כל שאר הקדושים ליבעו כיור לכתחילה ולמה מקדש מקיתון של זהב, וכתב לבאר בזה דהנך קידושים של יוה"כ לא כתיבי כלל בפרשת כיוור האמורה בכי תשא רק נלמדין מהקרא דורחץ את בשרו במים האמור באחרי מות, וע"כ חלוקים הם בעיקר דינם מדין קידוש יו"ר של כל השנה שהוא קידוש ראשון ולא נאמר בהם מצות כיור כלל עכ"ד.

ואשר לפי"ז הרי יש ליישב היטב ד' רש"י דלא פריך ממתני' דקתני דכה"ג מקדש בקיתון של זהב דמתני' איכא לאוקמי בשאר הקדושים דלא נאמר בהו דין כיור, וע"כ יכול לקדש מכ"ש, אבל קידוש יו"ר של כל השנה האמור בפרשת כי תשא שפיר בעינן כיור דוקא מקרא דממנו, וע"כ פריך רק מהברייתא דתני כל הכלים מקדשין דזה קאי על דין קידוש יו"ר של כל השנה, ובזה הוא דפריך דהא ממנו כתיב ובעינן כיור דוקא ומשני ירחצו לרבות כ"ש דגם בכל השנה אפשר לקדש מכ"ש ודין של כיור הוא רק למצוה וא"ש היטב וכש"נ.

בענין ימין בקידוש קומץ

דף כ"ד ע"ב חד לקומץ וחד לקידוש קומץ, ובפרש"י כתב בכ"ש שיהא בימין, וצ"ל דהא דין קבלה במנחה יליף מדם וכדאיתא במנחות ז' ד' דאין מקדשין קומץ בכלי שע"ג קרקע דמדם ילפינן לה, ופרש"י שם דקידוש קומץ הוא כנגד קבלה וע"כ בעינן שיקבלנו בידו, וכמו"כ איתא במנחות דף כ"ו דבקומץ איכא פסול נשפך קודם קבלה ומשום דילפינן לה מדם הרי דכל הדינים שיש בקבלת דם איתנייהו בקבלת קמצים, וא"כ ל"ל ילפותא דקידוש קומץ בימין נילף מדם דאיכא בה דין קבלה בימין.

והנה ברש"י במנחות דף י' ע"ב פ"ה הא דאיתא דקידוש קומץ בעי ימין היינו שיתנהו בימינו לתוך הכלי, וי"ל דזה א"א למילף מקבלה דהתם מתקבל הדם ממילא בתוך הכלי וליכא דין נתינה להכלי, אכן ברש"י בסוגיין פ"ה דקאי על הכהן שאוחז הכלי שיאחזנו בימינו, וצ"ב מ"ט לא נילף זאת מדם, וגם לשי' רש"י במנחות ישל"ע דהא לעיל דף י"ג דהנותן בכלי נמי הוי בכלל עבודת קבלה וא"כ מ"ט לא נילף מינה דין ימין.

ויש לבאר בזה עפ"י"מ שכתב בס' ח"ה הגרא"ל ח"ב סימן ל"ז דהנה בקבלת הדם הרי איכא תרתי חדא עצם עבודת קבלה דבעינן שיתקבל בכלי, ושנית דין קידוש דמקדש הדם לזריקה, וכדאיתא בסוטה דף י"ד דאע"ג דקדשתי סכין בצואר בהמה הדר מקדשו בכ"ש, אכן בדין קומץ יליף מדם רק הא דבעינן קידוש שני אבל עבודת קבלה בלא קידוש ליכא בקומץ עכ"ד, ולפי"ז י"ל דלולא הילפותא דיד יד מקמיצה הו"א דדין ימין בקבלה הוא דין במעשה הקבלה ולא בהקידוש, וממילא בקומץ דליכא דין קבלה רק דין קידוש ליכא דין ימין, ושפיר בעי קרא דגם בקידוש קומץ יש דין ימין.

בענין דם התמצית

דף כ"ה ע"א מדם הנפש ולא מדם העור ולא מדם התמצית, וקשה ל"ל למעט דם העור ודם התמצית מדין קבלה והא בפשוטו כל הדין קבלה הוא לצורך זריקה, והרי דם התמצית א"ר לזריקה כדאיתא להדיא להלן בדף ל"ה דגם לרבי יהודה דיש חיוב כרת בדם התמצית מ"מ מודה הוא לענין כפרה דאינו מכפר, דכתיב כי הדם הוא בנפש יכפר דם שהנפש יוצאה בו מכפר ושאין הנפש יוצאה בו אינו מכפר, וכיון דדם התמצית א"ר לזריקה ממילא לא שייך ביה קבלה.

ומצאתי שכבר הקשה כן בס' מקד"ד סימן ז' אות ב' וכתב דמכאן ראה דצריך לקבל אף דם שאינו ראוי לזריקה משום זה דצריך לקבל כל דמו של פר ומש"ה איצטריך למעוטי דם התמצית מקבלה עיי"ש, והוא חידוש. וי"ל עוד בזה דלולא הא דממעטינן דם התמצית מקבלה הו"א דדם התמצית אע"ג דא"ר לזריקה ראוי מיהא לשפיכת שיריים דקרא דכי בדם הוא בנפש יכפר קאי לגבי זריקה המכפרת דבזה נאמר דדם שהנפש יוצאה בו מכפר והו"א דדם התמצית נתמעט רק מדין זריקה המכפרת ולא מדין שפיכת שיריים, וממילא דהיה צריך לקבל דם התמצית כדי שיתקיים בו דין שפיכת שיריים, והיינו דממעטינן מקרא דולקח מדם הפר דם התמצית גם מעיקר דין קבלה.

הו"ל בכלל מחוסר בגדים הוא משום דחסר לבישה במקום הקרע ולא משום דלית ליה שם בגד, וא"כ בלבוש בגד יתר שהוא מקורע שפיר הו"ל בכלל יתור בגדים דהא איכא ב' לבישה במקום דאינו מקורע.

ועוד דגם אי ניאמא דמקורע הוא פסול בהגד והו"ל בכלל מחו"ב כ"ז כד דיינינן בדין מחוסר בגדים דבזה אמרינן דכל דאי"ז בגד הראוי לבישה ולא מתקיים ב' קיום לבישה דבגד"כ הו"ל כחסר ל' בגד, אבל לגבי דין יתור בגדים דלא תלי' בקיום דין לבישה דבגד"כ כל דשם בגד על' חשיב בכלל יתור בגדים, וא"כ הדרק"ל בד' הרמב"ם שכתב דהעובד בבגדים מקורעין חיי"מ ואינו מחלל עבודה הרי ממ"נ אי הגד המקורע הוא א' מהד' בגדים הא מחלל עבודה מדינא דבגדים מקורעין, ואי הגד המקורע הוא מלבד הגדי כהונה תיפול"ל דמחלל עבודה מדין יתור בגדים.

והנה עי' במנח"ח שמשק"ח דכוונת הרמב"ם בגוונא דלבש בגד קרוע ע"ג בגדיו וה' הגד קרוע באופן דאין בכל חלק גע"ג דבכה"ג לאו בגד הוא ואינו בכלל יתור בגדים עיי"ש.

בענין קידוש יו"ר ביוה"כ בין עבודה לעבודה

דף י"ט ע"ב ת"ר כה"ג שלא טבל ושלא קידש בין בגד לבגד ובין עבודה לעבודה ועבד עבודתו כשרה, וצ"ב הא דנקט תרתי בין בגד לבגד ובין עבודה לעבודה, ויש לבאר דהנה בתו"כ פרשת אחרי איתא ומנין המשנה מבגדי לבן לבגדי זהב ומבגדי זהב לבגדי לבן טעון טבילה וכו' יכול המשנה מבגדי זהב לבגדי לבן ומבגדי לבן לבגדי לבן טעון טבילה ת"ל הם, ועוד איתא שם יכול יטעון טבילה בין מכנסים לכתנת וכו' ת"ל ולבשם כולם כאחת הרי דיסוד חיובא דטבילה הוא מחמת לתא דלבישת הבגדים, אכן מדפריך בסוגיין דכיון דחוקה כתיבי בהו לעכב, ובתוס' כתבו דיעכב מדין צורך פנים כפנים הרי דהטבילה והקידושין מחמת לתא דהעבודה שטעון טבילה וקידוש.

וי"ל דב' דינים נינהו בדין קידושין וטבילות דיוה"כ א' מחמת לתא דלבישת הבגדים, והב' מחמת לתא דהעבודות דעבודת פנים בעו קידוש וטבילה ועבודת חוץ בעי קידוש וטבילה, ומבואר היטב הא דאמרינן שלא טבל ולא קידש בין בגד לבגד ובין עבודה ועבודה כיון דתרתי נינהו בדין קידוש וטבילה.

בדין שיקוע במי כיור

דף כ' ע"א אף הוא עשה מוכני לכיור שלא יהיו מימיו נפסלין בלינה וברש"י ד"ה מוכני וכו' כתב דע"י השיקוע בטלה לינתן וצ"ב היאך מהני ההשקה לענין זה שלא יפסל בלינה. ויש לבאר דכל דהמים מחוברין הוי מים דלא חזיין לקידוש דכדי שיהיו ראויין לקידוש בעינן שיהיו מים תלושין וכל דלית בהו קיום דין אינם נפסלים בלינה.

והנה גי' השיטה הוא דע"י השיקוע פקע קדושתן וביאר בזה מרן הגרי"ז דפסול לינה הוא פסול קודש וכיון דפקע קדושתן לא שייך פסול לינה, ואמר דלפי"ז גם אחר דכבר נפסלו בלינה כל דפקע קדושתן פקע גם פסולן, והכי מבואר בתוס' בב"ק דף ע"ו דאם הי' מועיל פדיון לפיגול היה נפקע מינה האיסור פיגול כיון דהאיסור תליא בהפסול.

והנה הרמב"ם בפ"ה מהלכות ביא"מ הי"ד כתב מי כיור נפסלין בלינה כמו שביארנו וכיצד היו עושין משקיעין אותו במי מקוה או במעיין, ובמהרי"ק כתב ז"ל וטעם השיקוע לפי שבהיות המים מחוברין למי המקוה או למי המעיין בטלה קדושתן, וגם הרי הם כאילו אינם בכלי וכשהם במקוה אינם נפסלים בלינה, וצ"ב מה מהני הא דאינו בכלי הא כל דנתקדש בכ"ש פשיטא דנפסל גם אם עתה אינו בכלי, ואפשר דכוונתו דכל שהמים מחוברין למקוה או למעיין ל"ה מים תלושים רק מים מחוברין והויין מים דלא חזיין לקידוש וע"כ הוא דאין נפסלין בלינה ועדיין צ"ב.

בענין קידוש יו"ר מכלי שרת

דף כ"ב ע"א גמ' והא ממנו אמר רחמנא ירחצו לרבות כלי שרת, וברש"י כתב והא ממנו כתיב אמתני' פריך דאמר כל כ"ש ראויין הן לקדש, ובתוס' הקשו דתיקשי ליה ממתני' דיומא דקתני כה"ג מקדש בקיתון של זהב עיי"ש שפי' באופ"א.

ונראה דיש ליישב פרש"י בהקדם הא דאיתא בירושלמי בפ"ד דיומא ה"ה אהא דתנן בכל יום כה"ג מקדש יו"ר מן הכיור והיום מן הקיתון של זהב א"ר יונה חוץ מקידוש ראשון, א"ר יוסה ואפילו מקידוש ראשון מתניתא פליגא על ר'

בענין אויר פנים ואויר צפון

דף כ"ו ע"א גמ' אמר אביי בק"ק כולן פסולות בר מנתלה ושחט בק"ק כולן כשרות וכו' אמר רבא מ"ש תלה וקיבל בק"ק כשרה דאויר פנים כפנים בק"ק נמי אויר צפון כצפון וצ"ב פלוגתתם.

ונראה דיש לבאר דהנה יש לדון ביסוד דינא דאויר פנים כפנים אי הביאור דבשעה שקידשו העזרה קידשו נמי האויר, או דלעולם הקידוש הוא על הקרקע אלא דהוא דינא דממילא דהאויר דינו כהמקום, וי"ל דבהכי נחלקו אביי ורבא דאביי ס"ל דהי' קידוש במסוים על האויר וא"כ י"ל דהאויר נתקדש בקדושת עזרה אבל הא מיהא ליכא הכרח דחל ביה דין צפון, אכן רבא ס"ל דהוא דינא דממילא דחל בהאויר דינו של המקום וע"כ כמו דחל בהאויר דין פנים כך חל ביה דין צפון.

מחשבת פיגול בזריקה דלא שרי' באכילה

דף כ"ז ע"א גמ' זריקה שלא שריא בשר באכילה לא מייתי לידי פיגול, וברש"י בד"ה זריקה כ' ז"ל דלא שריא בשר באכילה אי הוי עביד לה בזמנה כגון זריקה שלב"מ לא מייתי לידי פיגול בין שחיטת בה ע"מ להקטיר אימורים למחר וכו' וכ"כ בד"ה מי וכו' דממעטינן בין שחיטת בזריקה שלב"מ ע"מ לאכול בין שחיטת ע"מ להקטיר, וביאור הדברים דלפינן דלפיגול בעינן זריקה כזו שמתרת למצותו, וזריקה שלא במקומו כמו שאינו מתיר בשר לאכילה אינו מתיר אימורים להקטרה, וכדמבואר כן בהסוגיא בע"ב, וע"כ לא מהני ביה מחשבה לפגל הקרבן, כיון דאינה זריקה המתרת בהקרבן.

והנה מדבר רש"י נראה דהוא מיעוט מסוים לענין מחשבה דאם חישב בשעת זריקה שלב"מ לאכול או להקטיר למחר לא הויא מחשבת זריקה לענין פיגול, אבל אם חישב מחשבת פיגול בשחיטה ואח"כ זרק שלא במקומו שפיר חל פיגול על הבשר, וצ"ע דהא ככלא הוא דכדי שיחול חלות פיגול בעינן שיהא קרבו מתיריו כדאיתא בדף כ"ח וכיון דזריקה שלב"מ לא מהני לגבי היתר הבשר מ"ט נחשב קרבו מתיריו.

ונראה בזה דלש"י רש"י כ"ז שיהא נחשב קרבו מתיריו לענין פיגול סגי בזה דאיכא בהקרבן זריקה המרצה, וכעיקר הילפותא דההרצאת כשר כך הרצאת פיגול, דמשמע דדין פיגול בהרצאה תליא, וע"כ סגי בזה דהוי זריקה לענין כפרה שיהא נחשב קרבו מתיריו, ורק דהוא מיעוט לגבי מחשבה דאין מחשבה מועלת בזריקה שלב"מ.

והנה הרמב"ם בפט"ו מהלכות פסוה"מ ה"ו כתב דינא דאם חישב על זריקה שלב"מ למחר אינו פיגול כיון דאינו זריקה המתרת באכילה, והשמיט הך דינא דאם חישב מחשבת פיגול בזריקה שלא במקומו לא משוי' פיגול וצ"ב, ושמעתי ממו"ר הגרא"י הלוי שליט"א בשם מרן הגרי"ז שביאר בד' הרמב"ם דהא דלא מהני מחשבת פיגול בזריקה שלב"מ הוא משום שנכלל דינא דקרבו כל מתיריו דבעינן שיהא קרבו מתיריו לגבי היתר אכילה, וקרא דדרשינן מי שפיגול גרם לו יצא זה שאין פיגולו גרם לו הוא גילוי על דינא דקרבו מתיריו דבעינן זריקה של היתר אכילה.

בענין מפגלין ומתפגלין

דף כ"ח ע"ב גמ' מה שלמים מפגלין ומתפגלין, וברש"י כתב דבא למעט מנחת כהנים ומנחת כהן משיח שאין להם מתירין ואין פיגול נוהג בהן, ובפשטות יסוד הדין הוא דהפיגול חל רק בהניתר ולא בהמתיר וממילא דהנך קרבנות דאין להם מתירין לא חל בהו חיוב פיגול, אכן מלישנא דמה שלמים מפגלין ומתפגלין משמע דהא מיעוט מסוים על קרבן כי האי דאין לו מתירין וכדמבואר ברש"י.

וצ"ב ל"ל למעט קרבן שאין לו מתירין תפול"ל דפיגול חל רק על דבר שיש לו מתירין, וכדאיתא בדף מ"ג דכל שיש לו מתירין בין לאדם בין למזבח חייבין עליו משום פיגול וליף לה דבעינן דומיא דשלמים דפיגול חל רק על הניתר ולא על המתיר ול"ל למעט קרבן שאי"ל מתירין.

ואשר נראה בזה דהנפק"מ הוא לענין פסול דקרבתן כי האי שיש לו מתירין הוי הדין דחל פסול בכל הקרבן ורק דחיוב כרת רק בהניתר, אבל בקרבן שאי"ל מתירין אפי' פסולא נמי ליכא כדמבואר בתוס' בדף כ"ג דהוא מיעוט בהקרבן דנתמעט מדין פיגול.

בענין מקום משולש

דף כ"ט ע"א למקום שיהא משולש בדם בבשר ובאימורים, וכתב רש"י ז"ל היינו חוץ לעזרה בשעת היתר הבמות לאפוקי היכל שאי"ב הקטרת אימורים ולא אכילת בשר, וכ"ה ברש"י בדף פ"ב ז"ל לאפוקי מחשבת הכנסה דלאו מקום בשר ואימורים הוא, והנה ברש"י לא הזכיר שאינו מקום זריקת דם, אכן בתוס' בדף כ"ו ע"ב כתבו דפנים ל"ח מקום משולש דדם חטאת אסור דכתיב וכל חטאת אשר יובא מדמה, וכן אימורין כתיב ועולה לא יעלו עליו, הרי דס"ל להתוס' דפנים לא חשיב מקום משולש גם מחמת לתא דזריקת הדם דאינו מקום זריקה לחיצוניות.

ובביאור פלוגתתם נראה דרש"י ס"ל דדין מקום משולש לא דיינינן לגבי קרבן זה שמחשב עליו אלא בהמקום עצמו אי הוי מקום לבשר דם ואימורים, וע"כ פנים שפיר נחשב מקום זריקה לגבי פנימיות וע"כ כתב דאי"ז מקום משולש מחמת בשר ואימורים דאינו מקום אכילה ולא מקום הקטרה, אכן התוס' סברי דדיינינן מקום משולש לגבי אותו קרבן שחיטת עליו והיינו מש"כ דפנים אינו מקום משולש לגבי זריקת דם חטאת.

והנה לפי"ד התוס' דדין מקום משולש צריך לדון לגבי קרבן זה שמחשב עליו ישל"ע דמ"ט חוץ לעזרה נחשב מקום משולש לגבי כל הקרבנות מחמת זה דהותר בשעת היתר הבמות, והא בבמה אינו ניתר רק נו"נ ולא חובות וא"כ לגבי קרבנות חובה הא ל"ה חוץ לעזרה מקום משולש וצ"ע.

בדין מפגלין בפסיעות

דף ל' ע"א גמ' סימן ראשון חוץ לזמנו וכו' והנה בתוס' בד"ה סימן כתבו ודוקא סימן אחד דהוי דבר המסוים ומפגלין בחצי מתיר וכו' אבל אם אמר משהו חוץ לזמנו וכו' כיון דל"ה דבר מסוים ולא דמי לפסיעות, והנה יסוד הדבר דבעינן מחשבה בדבר מסוים צ"ב.

ונראה דיש לבאר עפי"מ דאיתא להלן דף ק"ד דיסוד דינא מפגלין בחצי מתיר הוא משום דקומץ מישראל שרי, ויעו"ל בתוס' שם שצידדו לומר דגם במפגל בסימן א' בשחיטה איכא דינא דמישראל שרי, ולפי"ז י"ל דזהו יסוד הדבר דלדינא דמפגלין בחצי מתיר בעינן מחשבה בדבר המסוים ומשום דדוקא במפגל בהקטרת קומץ דאית ביה שם מתיר, וכמו"כ במפגל בסימן א' כל סימן שם מתיר עליה חל ביה המחשבה, אבל חצי קומץ אינו מתיר מידי וליכא ביה קיום דין וממילא דבזה אין מפגלין לכו"ע.

בענין מחשבה על אכילת אש למחר

דף ל"א אלא מעתה חישב שתאכלהו אש למחר דכתיב תאכלהו אש לא נופח ה"נ דפיגול, והקשו האחרונים מהא דאיתא בדף פ"ז דמקשי רבא בר רב חנן דאי נימא דאויר מזבח כמזבח עוה"ע דפסל בה מחשבה היכא משכח"ל הא קלטה מזבח, וברש"י כתב דכיון דקלטה מזבח ואיכא בה דין הקטרה דאם עלו לא ירדו ובת הקטרה למחר לכתחילה היא אמאי פסלה בה מחשבת הקטרת מחר, ומבואר מזה דכל דיכול להקטיר למחר לכתחילה אי"ז נחשב מחשבת פיגול כשמחשב להקטיר למחר, וא"כ ה"נ בחישב שיאכלהו אש למחר הרי למחר הוי נותר ומצותו בשריפה ודינו באכילת אש וא"כ נחשב מחשבת פיגול כיון דזהו דינו לשורפו למחר.

ויש ליישב בזה דהא דמבואר בדף פ"ז דהיכא דאית ביה קידוש מזבח שאם עלה לא ירד לא מהני ביה מחשבת חוץ לזמנו כ"ז התם דדינו השתא בהקטרה ודיינינן ביה מחשבת הקטרה חוץ לזמנו, בזה אמרינן דכיון דאיכא ביה השתא דין הקטרה למחר מכח דינא דאם עלו לא ירדו נמצא דבזה שמחשב שיהא מוקטר למחר אי"ז נחשב חוץ לזמנו כיון שזהו דינו להיות מוקטר למחר, אבל בבשר הרי השתא דינו באכילה וזמן אכילתו הוא יום ולילה והדין שריפה הוא חלות דחל ביה מכח זה דהוי נותר, אבל השתא ליכא בהחפצא דין שריפה וע"כ נחשב חוץ לזמנו לגבי דין אכילתו.

ויש להוסיף עוד דשריפת נותר אין ענינו קיום דין אכילה אלא דהוי מצות שריפה בעלמא, וע"כ כשמחשב שאכילתו תהא חוץ לזמנו נחשב מחשבת פיגול דהרי ליכא ביה קיום דין שיהא נאכל למחר רק מצות שריפה לחוד, ומשו"ה כל שמחשב שקיום דין אכילתו יהא למחר נחשב חוץ לזמנו וא"ש.

בענין סמיכה בטהורין

דף ל"ב ע"א גמ' וטמא דיעבד שפיר דמי וכו' מה סמיכה בטהורים אף שחיטה

פסול לא משוי שירים היינו בשאר פסולים אבל זריקת טמא משוי שירים, ונראה פשוט לפי"ז דגם זריקה של כוס טמא משוי שירים וע"כ דהאבעיא בכוס פסול הוא ביצא דמה.

בענין טעם כעיקר לגבי חיוב פיגול

דף ל"ה ע"א לאכול כזית מן העור ומן הרוטב וכו' חוץ לזמנו וחוץ למקומו כשר, והקשה בזה בפ"י אור גדול על המשניות לשיטת הסוברים דטעכ"ע דאורייתא ואף בכזית חייב אמאי פטור במרק דהיינו רוטב והניח בצ"ע, והנה שיטת הר"י דאורייתא הובא בתוס' בחולין דף צ"ז ובכ"ד דעל טעם כעיקר ליכא מלקות דהוי איסור מחודש של טעכ"ע והיינו דאיתא שם דעל טעמו ולא ממשו אין לוקין, י"ל דשפיר הוי דינא דאין מפגל כיון דאינו כעיקר ממש לכל הדינים, וגם מבואר הא דאין חייבים עליו משום פנו"ט דלענין חיובא ל"א טעכ"ע, אבל להראשונים דטעכ"ע מהני גם לגבי עונשים יקשה כנ"ל מ"ט אין מפגל ולא מתפגל.

וי"ל בזה דדין טעכ"ע הוא דין לגבי איסורים דהאיסור שיש בהחפצא יש גם בהטעם, אבל לגבי קיום דין אכילת קדשים בעינן בשר ולזה לא מהני טעכ"ע [בטעמו ולא ממשו] לאשוויי בשר, וממילא דאין מפגל כיון דלאו גופא דיבחה ולזה לא מהני טעכ"ע, אכן אכתי יקשה מ"ט אין חייבין עליו משום פנו"ט הא לגבי איסורים שפיר איכא דין טעכ"ע, אכן י"ל דזה ודאי אם הבשר נתפגל ואח"כ נתן טעם ודאי דיש דין טעכ"ע על איסור פיגול אבל הכא איירי בהרוטב אם חל עליו חלות דין פיגול ונותר ובזה אמרינן דכיון דלאו בשר הזבח הוא לא חל ביה דין פיגול נ"ט דע"ז לא מהני דין טעכ"ע לאשוויי עליה דין בשר.

בענין שיאכלוהו טמאים למחר

דף ל"ו ע"ב גמ' אמר רבינא בר סילא חישב שיאכלוהו טמאים למחר חייב, וישל"ע מ"ש דרבינא חדית זאת רק לגבי אכילה ולא קאמר נמי בזריקה שאם חישב שיזרקו טמאים למחר דהוי מחשבה, והנה עצם הדין הוא תוספתא מפורשת ברפ"ב דאם חישב שיזרקו ערלים או טמאים את דמו למחר הוי מחשבה, אכן בהא דרבינא אשמעינן זאת רק בחישב שיאכלו טמאים קשה כנ"ל.

ונראה בזה דלגבי זריקת הדם כיון דאיכא ביה דין אם עלו לא ירדו שפיר נחשב מחשבה על זריקה, וגם בערלים דאינו מועיל זריקתו לאשוויי אם עלו לא ירדו בהאימורים מ"מ הרי יש בזריקה דידיה דין קלטיה, משא"כ אכילת טמאים ליכא ביה קיום דין אכילת קדשים כלל ובזה הוא דחדית רבינא דמ"מ חייב.

ונראה די"ל עוד בזה דהנה בתוס' הקשו דהא זה מבואר בספ"ב דיכול לחשב על אכילת כלבים והא גם בזה ליכא קיום של אכילת קדשים, ות' דשאני טמאים דמיפסל בנגיעה קודם אכילה, ולפי"ד התוס' נמצא דעיקר החידוש הוא שיכול לחשב גם על מידי כי האי דהחפצא פסול, ולפי"ז אפ"ל עוד הא דלא קאמר לה לגבי זריקה דאם חישב שיזרקוהו טמאים הוי מחשבה, דהא מבואר ברמב"ם בפ"א מהלכות פסוה"מ דדם קדשים אינו מקב"ט וא"כ ליכא פסול בהחפצא רק בעבודת הזריקה, משא"כ בחישב שיאכלוהו טמאים הוא פסול בגוף החפצא וזהו דאתי למימר דגם בזה מהני מחשבתו וא"ש.

בטהורים וכו' מ"ש סמיכה דכתיב לפני ה' וכו' והנה ברש"י כתב דהא דסמיכה בטהורין הוא משום דכיון דהסמיכה צריכה להיות לפני ה' דתכף לסמיכה שחיטה אינו יכול להיות בטמאים דאין טמא נכנס לעזרה.

וישל"ע דלכאורה לפי"ז לא נאמר פסול בסמיכת טמאים אלא דהוא חסרון היכי תימצא דטמא א"י ליכנס למקדש, ולוא יצויר אם היה עובר ונכנס בטומאה או בנטמא בפנים וסמך על הקרבן שפיר מתקיים בזה דין סמיכה גם בטמאים וקשה דא"כ היאך נילף מינה דשחיטה בטמאים פסול, וביותר יש להקשות לחד תי' שכתבו התוס' בחולין דף ב' דמתנ"י דנקט חששא דשמא יגע בבשר איירי בבמה ובזה הא ליכא איסורא דכניסה בטומאה.

וי"ל דס"ל להגמ' דכיון דבעינן בסמיכה שיהא לפני ה' וטמא א"י ליכנס ילפינן מינה דסמיכה נאמר רק בטהורים ולא בטמאים, וטמאים נתמעטו מעיקר קיום דין סמיכה ומשוי"ה מקשי דה"ה בשחיטה דכוותה.

בענין טמא שנגע בקדש

דף ל"ג ע"ב שם טמא שנגע בקדש ר"ל אמר לוקה וכו' בכל קודש לא תגע, והנה בס' ח' הגר"מ הלוי הלכות פסוה"מ הקשה דמ"ט לוקה והא הוי לאו הניתק לעשה דשריפה וכדכתיב והבשר אשר יגע בכל טמא באש ישרף, ומ"ש מלאו דנותר דאינו לוקה מחמת זה דהוי לאו הנל"ע מחמת המצות שריפה, ות' בזה הגר"מ דדינם חלוק דשריפת נותר הוא דין שריפה מחמת השם נותר דאית ביה וע"כ נחשב נל"ע, משא"כ שריפת טמא אין הדין שריפה מחמת השם טמא אלא דהוא מחמת זה דהוי פסוה"מ, ואע"ג דיש עשה במסוים על טמא מ"מ דין שריפתו הוא מדין פסולו וע"כ אי"ז נחשב לאו הניתק לעשה. ונראה די"ל עוד דהא דשריפת נותר נל"ע הוא משום דאיכא מצות שריפה במסוים על המותר ואתי לנתק הלאו וכדכתיב והנותר ממנו עד בקר באש תשרפו דהוא מצוה על המותר, משא"כ בטמא הדין שריפה הוא בהחפצא שטעון שריפה וכדכתיב והבשר אשר יגע בכל טמא באש ישרף, ואי"ז דין על הגברא שטימא את הקדשים וע"כ אי"ז נחשב ניתק לעשה וא"ש.

בענין כוס פסול אם עושה שירים

דף ל"ד ע"ב בעא מיני ר"ל מר"י כוס פסול מהו שיעשה שירים, ובפרש"י כ' כוס פסול כגון שיצא מהו שיעשה דם שבצואר שירים וכו', וישל"ע מ"ט פי' רש"י האבעיא ביצא דמה ולא בשאר פסולים, והנה הא דלא פי' האבעיא בלן דמה י"ל פשוט דאי לן דמה הרי נפסל כל הדם.

אכן לכאורה משכח"ל האבעיא גם בלן דמה למ"ד דאין לינה מועלת בראש המזבח ובאופן שכוס א' לן בראש המזבח וזרק מהכוס השני אי נעשה הדם שבכוס השני שירים, אכן אפ"ל דרש"י פי' האבעיא לכו"ע ועוד דהנה מרש"י בדף נ"ו מבואר דבפסול שקיעה"ח לא מהני הא דלן הדם בראש המזבח וא"כ בלן ליכא נפק"מ, דלעולם מיפסל כל הדם בפסול שקיעת החמה.

אכן אכתי ישל"ע מ"ט לא פי' רש"י באופן שנטמא כוס אחד וזרקו אי עושה את חבירו שירים, אכן נראה פשוט דגם אי נימא דדם קדשים מקב"ט מה"ת מ"מ בדם שנטמא ל"ה הספק דהא במעילה דף ה' ע"ב מבואר דהא דזריקת

בסיעתא דשמיא יצא לאור במהדורה חדשה

הספר שער הקרבן – עבודת יום הכיפורים
מתגאון הרב אהרן צבי קרפס וצ"ל

העוסק בכללי עבודת יוה"כ, סדר עבודת היום ודיני הקרבנות
הספר מסודר בפסקי הלכות
עם ביאורים ועיונים וחקרי דינים בהרחבה

ניתן להשיג: 054-8446065 | 052-7146032

3 חיבורים ייחודיים על זבחים ללומדי הדף היומי

לקראת לימוד מסכת זבחים בדף היומי (כ"ג אלול תשפ"ה), ניתן להשיג 3 חיבורים ייחודיים מבית מכון תורת הקרבנות שהוכנו במיוחד עבור לומדי הדף, כדי שהלימוד בזבחים יהיה מרתק הלכתי ומעשי.

1. **הדף למעשה** – גליון שבועי הכולל חידושים מרתקים על כל דף, מושגים מבוארים, ותמונות נפלאות הממחישות את הנלמד בדף, כדי לחוות את הלימוד בתוך בית המקדש, ולהתרגל בעבודה.

2. **תורת הקדשים** – כל הדינים היוצאים מהדף בלשון קל וקצר, שנכתבו על ידי מרן ה'חפץ חיים' זצוק"ל (מפוסק ומנוקד).

3. **שערי העבודה** – מראי מקומות מפורטים ומתומצתים עד ההלכה למעשה, על רוב הסוגיות במסכת זבחים.

כ: 8429433@gmail.com או מודפס בטל: 03-6189607

הפעם כולם נהנים ומתרגשים בלימוד סדר קדשים בדף היומי, ומצפים להשבת העבודה למקדש.

המעוניין לסייע בהפצת הגליון השבועי 'הדף למעשה' במקום מגוריו ובפרט בשיעורי דף היומי, יפנה לטל' / דוא"ל הנ"ל.

לקראת חג הסוכות, ניתן להשיג גליון ניסוך המים צבעוני,
וכן חוברת הלכות קרבנות חג הסוכות
והוברת הלכות ניסוך המים
t8429433@gmail.com

אחד הוא רק למצוה ולא לעכב, ממילא ל"ש בכה"ג בל תגרע, משום דהוי שני חלקים נפרדים במצוה אחת, וכמו תכלת ולבן, דיש מהראשונים המונים אותם כמצוה אחת, ואעפ"כ אינם מעכבים זה את זה.

דף טז שם יושב - והנה צ"ע איך שייך ללמוד דין "שם יושב", הלא בהיגיון הקל וחומר, אין סברא לכאול ללכת אחרי השם של הדבר, אלא אחרי הדינים בפועל.

ונראה להביא מכאן ראי' ליסודו של הגרי"ז, [ראה בהגדה של פסח לבית לוי עמ' רנו], שק"ו אינה סברא, אלא מדה בתורה, ועל כן לעיתים מצינו

דף יז הנה בתענית יז, א הגמ' דנה האם מותר לכהנים בזה"ז לשתות יין, דחיישי' שמא יבנה ביהמ"ק, ולא יהיה כהן ראוי להקרבה, ולהלכה קי"ל דשרי, ומאידך ראה בע"ז [טב], אמר רב חנינא אם יאמר לך אדם ארבע אות שנה לאחר חורבן הבית, לקנות שדה בשווי אלף דינר בדינר, אל תקנה, משום שיבנה ביהמ"ק, וחבל על הדינר, וא"כ זה בפשטות נגד מסקנת הגמ' בתענית, וכן צ"ע ממה שגדולי ישראל בכל הדורות קנו ובנו בתים בחו"ל, וצ"ע.

דף יט אויר מהו שיחוץ - הנה יש לעיין בדברי הגמ', דאטו הבגדים הם צמודים כ"כ באופן שאין אויר בין האדם לבגד, הלא אין אפשרות בעולם להתלבש ולפשוט בגדים באופן שכזה, ובפרט שלכאול לא היו כפתורים בבגדי כהונה, וצ"ל שאין הכוונה צמוד ממש, אלא שלא יהיו רחבים באופן מיוחד.

דף כ יש להסתפק בדין הערב שמש, האם אדם שטס המטוס, ונוסע בכיוון השמש, ובתחילה כשהיה באר"י כבר שקעה עליו שמו, ולאחמ"כ חזר לאותו יום במדינה אחרת, האם מותר באכילת תרומה וקדשים, או שחזר למצב טומאתו, וכמו"כ יש להסתפק לגבי שאר דינים, האם יכול או חייב להתפלל מנחה, במידה ולא התפלל, ונראה לענ"ד לחלק, שבדין הערב שמש, איכא גזיה"כ "ובא השמש וטהור", וע"כ אף כשחזר למקום שבו עדיין יום, סו"ס כבר פקעה טומאתו ממנו, משא"כ לגבי דינים אחרים שתלויים ביום ולא בשקיעה, שיש מקום לומר שסו"ס עדיין כעת יום.

וכמו"כ יש לדון לענין פסול "לילה", למ"ד [לקמן קכא], שאף בבמה איכא פסול לילה, מה הדין אדם שיעמיד במה בקוטב הצפוני, שיש בו כמה חודשים שהם לילה רצוף, [והיינו אי נימא דשרי להקריב בבמה בחו"ל, דמכילתא בפרשת בא מבו' שאסור להקריב בבמה בחו"ל, ואילו במגילה יא מוכח דשרי להקריב בבמה בחו"ל, וראה בספר תורת הבמה עמ' ש' שכתב לחלק בין במה גדולה לבמה קטנה, וראה במש"כ שם ליישב בעוד אופנים], מה דינו של לילה כזה, כלומר האם פסול לילה הוא מחמת שאינו יום, או שדינו מחמת סוף היום, וכן לשאר מצוות.

ויש מקום לומר שהדבר תלוי בסיבת הפסול בלילה, שיש דינים שתלויים בתאריך, ובזה נראה שאע"ג שאין מציאות של יום, בכל אופן ה"מעת לעת" משנה את התאריך, ויש דינים בלילה שתלויים בחושך, כגון ציצית שנאמר בתורה "וראיתם אותו", ובזה מסתבר שבמצה שאין יום ג"כ פטורים מציצית, ויש דינים שתלויים בזמן שינה, כגון התקנה דרבנן שלא להניח תפילין בלילה שמא ישן בהם [על מנחות לו, א], ובהא נראה שיהיה חייב להניח באופן שכזה, ומעתה יש להסתפק מה הגדר בפסול לילה בקדשים, וצ"ע.

דף כג, פסול יושב - יש לחקור בגדר פסול יושב, האם הוי פסול בישיבה, או שזה דין לעמוד, ולכאול איכא בהא נפק"מ האם סמיכה כישיבה, לענין פסול יושב בקדשים, דמחד גיסא בדיני התורה סמיכה כישיבה, אא"כ הוא זקן או חולה, ומשום הא מסתברא דבקדשים לא תהיה הקולא לסמוך, שהלא יכול שלא לעבוד.

אולם ראה בב"ח [ח"מ סי' ל'] שכתב לענין דינין שבא לפניהם ת"ח, דמחד גיסא צריכים לעמוד בפני ת"ח, ומאידך גיסא ישנה הלכה שדיינים בישיבה ובעלי דינים בעמידה, ועל כן צריכים לעמוד ולסמוך, ונחשב גם כעמידה וגם כישיבה,

דף כד, פסול יד שמאל - ראה בספר פניני רבינו הקה"י [ח"א עמ' קכז] שכתב שהקה"י נשאל האם להרגיל ילד כהן לכתוב ביד ימין, מאחר שאם יכתוב ביד שמאל, יהיה פסול לעבודה, ומאיר הקה"י שאין מה לחוש, שהלא הוי מום, ולעתיד לבוא כל בעלי המומין מתרפאין, [ראה בהקדמה לשמירת הלשון ד"ה וזה ידוע].

דף יג הבנת דין פיגול - הנה בכל דין פיגול יש להבין, מה הסברא שאדם יעשה כן, והלא במה שחושב לאכול חוץ לזמנו הלא הוא פוסל את הקרבן, וא"א להעמיד שהוא טעה וחשב שמדובר בקרבן שאכילתו שני מים ולילה אחד, ובסוף התברר שמדובר בקרבן שאכילתו יום ולילה, דהלא קרא מיירי בשלמים שנאכלין לשני ימים ולילה אחד, אלא שנאמר דאיה"נ ובאמת דבר זה לא מצוי כלל, וכך מבו' באבות דרבי נתן [פל"ה] שמעולם לא פיצלו הכהנים במקדש, אלא דמעתה צ"ע מדברי הגמ' בגיטין [נגא] הכהנים שפיגלו במקדש במזיד חייבין, מפני תיקון העולם, ואם דבר זה לא קרה מעולם, מדוע הוצרכו לתקן תקנה זו, ואין לומר שלכן תיקנו בכדי שזה לא יקרה, שכל כהן יכול לפסול קרבן של חברו, דא"כ מדוע לא תיקנו תקנה זו במחשבת שלא לשמה, שכשרים ולא עלו לבעלים לשם חובה, שאם הכהן רוצה להזיק לחברו עדיף לו לעשות בצורה של מחשבת של לשמה, ובכך הקרבן כשר, ורק הבעלים צריך להביא שוב, וצ"ע.

דף יד האם בפיגול עוברים על כלאים - אמרי' בגיטין [נגא] שהכהנים שפיגלו במזיד במקדש חייבים, וידוע להקשות, שהלא אם הוי פיגול בהכרח שלבשו בגדי כהונה, דאל"כ לא הוי פיגול, שהרי בלא"ה העבודה פסולה, והיינו שלבשו כלאים, וכל ההיתר ללבוש בגדי כהונה, הוא רק לצורך עבודה, ולא לצורך כלאים, לדעת הראב"ד [פ"י מהל' כלאים הל' ל"ב] שההיתר הוא רק לצורך עבודה, וא"כ מדוע חייבים לשלם, הלא א"א להתחייב מלקות ותשלומין.

ומתחילה היה נראה ליישב עפ"י התוס' בשבועות [לב], שהקשו אמאי אמרי' בברכות [יטב], שהמוצא כלאים בבגדו פושטן אפילו בשוק, והא הוי שוא"ת קעת כשכבר לבוש, וא"כ בכבוד הבריות דוחה ל"ת בשוא"ת, ות' שהלבישה היא קום ועשה, וא"כ בבגד"כ שהלבישה היא בהיתר, אלא שנגמר ההיתר, הוי שוא"ת, וע"כ אינם לוקים [וע"ע תוס' ביבמות צב].

ולפי דברי החזו"א שאמר להגר"י וינר [מובא בספרת שארית יעקב ח"ג סי' צ"ז] שהמספר לשוה"ר אינו עובר בביטול תורה, מכיוון שאין אפשרות לעבור על איסור לשוה"ר שלא ע"י ביטול תורה, אף הכא אין אפשרות לעבור על איסור פיגול, ללא שיעבור על איסור כלאים, לכאול אתי שפיר, כיוון שמוכרח שכל אדם שמפגל שיעבור על איסור כלאים, ועל כן אינו עובר על איסור כלאים,

דף טו הקשה בתוס' רעק"א על המשניות (ריש פ"ב דזבחים) אמאי בעי' קרא לפסול עבודה של זר ואונן, תיפול' דמכיון ויש להם איסור לעבוד, ממילא הא קי"ל כרבה בתמורה (ד, ב) דכל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני, ועבודתם תהיה פסולה.

ותי' הרעק"א דנפק"מ בהולכה שלא לצורך, דאם נפסול את העבודה, מחמת העדר שם עבודה, א"י"ז יפסול את הקרבן, משום דאי"ז עבודה בעצם הקרבן, אלא עבודה שהוצרכה מסיבה טכנית, וקמ"ל דאעפ"כ מכיון שנעשה ע"י זר ואונן פוסל את הקרבן, עכת"ד הרעק"א.

ודברי הרעק"א צ"ב טובא, דא"כ אמאי חזי' בכל הסוגיות בקדשים, דבעי' פסוק אחד למצוה ופסוק אחד לעכב, תיפול' בפסוק אחד ומשום אי עביד לא מהני שעכב, ואין לומר דהוי מצוה ולא איסור, וע"כ בכה"ג לא אמרי' אי עביד לא מהני, דהא מבו' במתני' בזבחים (פ, א) דהמעט בזריקות עובר על בל תגרע, יעו"ש בסוגיא דנתערבו מתן ד' במתן ד'.

והנראה לבאר בזה בהקדם מה שהקשו העולם היאך אנו לובשים בזה"ז ד' כנפות בשביל להתחייב בציצית, הא אנו מבטלים בידיים מצות תכלת, וע"ז מיישבים עפ"י המרדכי במנחות (סי' תתקמ"ד) דמותר ללבוש בשבת בגד עם ד' כנפות בלי ציצית, משום שאין איסור ללבוש בגד בלא ציצית, אלא שיש דין לקשור בציצית, ובשבת אינו יכול לקשור ופטור, וה"נ לגבי תכלת, כל כמה שאין לנו תכלת, הרי שאיננו מחוייבים לשים תכלת, משום שיש דין לקשור, ואיננו יכולים, והדברים עתיקים,

אולם עדיין תיקשיהא במידה ולובש ד' כנפות על לבן בלא תכלת, הרי שעובר על "בל תגרע", ושמעתי ליישב דמכיון וקי"ל (מנחות לט, א) דהתכלת אינו מעכב את הלבן, והלבן אינו מעכב את התכלת, א"כ בהכרח דבכה"ג ליכא בל תגרע דאם היה בל תגרע הרי שלא היה מקיים את מצות הלבן, משום אי עביד לא מהני.

ומעתה יש לומר דה"נ הכא לגבי קדשים, דכל כמה שהגמ' הבינה שפסוק

ל. מלאכת שבת, ישנה למלאכה מתחילה ועד סוף או בסוף. אגלי טל הוצאה רמד.

לא. שחוטי חוץ, בתרי גברי הי מינייהו חייב. מנחת חינוך קפ"ו.

לב. שחוטי חוץ, רוב סימנים בפנים וגמר שחיטה בחוץ. דבר אברהם, סי' ב'.

לג. אותו ואת בנו, בתרי גברי, הי מינייהו חייב. תבואות שור - מנח"ח מצוה רצ"ד.

לד. אותו ואת בנו, ב' בנ"א התחילו בזא"ז שחטו בכ"א וסיימו בזא"ז. מנח"ח, שם.

לה. שחיטת מסוכנת, אי בעי פירכוס תחילת שחיטה או סוף שחיטה. בה"ג.

לו. תחת אמו, ישנה ללידה מתחילה ועד סוף או בסוף, ע"פ הנ"ל לדימוי רבא.

לז. שחיטת זבח, בתרי גברי פלוגתת ת"ק ור"א בר"ש. רבנו גרשום חולין כ"ט.

לח. מילה, בשבת בתרי גברי חד מל וחד פרע. שו"ע ורמ"א רס"ו. דגל ראובן ח"א סי' כ'.

לט. זבחי מתים, אי מחשבין מעבודה לעבודה. מהר"י אסאד יו"ד סי' ל'.

מ. שחיטת פסח על חמץ, היה לו חמץ בתחילת שחיטה. מנחת חינוך מצוה פ"ט.

מא. שתי הלחם, לחמי תודה ונסכים, מתי מתקדשים. עמודי אור סי' קי"ז ס"ק כ'.

מב. שחיטה מפורעת, אי סגי שבסוף שחיטה תיהיה מפורעת. ראש יוסף חולין ל: ד"ה ודע.

מג. השוחט בשבת אימתי נעשה מומר, פלוג' רמב"ם ותוס'. מהרשד"ם ח' חזקה"ג.

מד. מזבח פגום, התחיל שחיטה ונתקן. עי' חזון יחזקאל.

מה. בן פקועה, הוציא ידו בין סימן לסימן. תפא"י, חזון יחזקאל.

מו. מינוי בקרבן פסח, עד מתי אפשר להתמנות. ישועת מלכו.

מז. פרה אדומה, הזאת דמה אי תחילת הזאה מטמאה. חו"ב, דלא כמשנה אחרונה.

מח. חליצה, חלץ למעוברת והפילה, עי' מהר"ץ חיות חולין כ"ט:

מט. השוחט בסכין של ע"ז, בהמה בריאה שרי דמקלקל, למ"ד ישנה. עונג יו"ט יו"ד סי' ס"א, עי' חזו"א יו"ד נ"ט י"ד.

נ. שחיטת בעל מום בתרי גברי. מנחת חינוך.

נא. טביחה ומכירה, שעת החיוב, נפק"מ בנאסר בהנאה בסוף הטביחה. ב"ק ע"ב: לחד מ"ד.

נב. מחצה על מחצה כרוב, למ"ד אינה אלא בסוף. בן פורת.

נג. חלדה או דריסה במיעוט קמא דקנה. כסף משנה פ"י הי"ג.

נד. ברכה על השחיטה, לא ברך קודם שחיטה אם מברך בין סימן לסימן.

נה. דיבר שלא מעניני שחיטה בין סימן לסימן אם הוא הפסק בין ברכה למצוה נו. פר בן שלוש כבש בן שנה דבעי מעת לעת, התחיל שחיטה קודם מעל"ע וסיים אחר שנעשה בן שלוש

נו. התחיל לשחוט קודם זמן שחיטת תמיד של שחר וסיים אחר הגעת זמן

דף ל, ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף - הנה קיבלתי מגיסי הרה"ג שמואל צארום שליט"א רשימה על עשרות נפק"מ בשאלה זו, וכדלהלן ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף או אינה אלא בסוף - נפק"מ ביניהם

א. שחוטי חוץ, סימן א' בחוץ וסימן אחד בפנים. חולין כ"ט: רבא דלא כרב יוסף.

ב. שחוטי חוץ, מיעוט סימן בחוץ וגמר שחיטה בפנים. שם, רב יוסף.

ג. שחיטת פרה, בתרי גברי מי מטמא בגדיו, חולין כ"ט: לת"ק דראב"ש. ועי' תוס'.

ד. שחיטת פרה, בחד גברא בתרי סודרי אי מטמא בגד ראשון. חולין ל.

ה. שחיטת פסח, שנטמא בעליו, לשם שלמים. חולין ל' ע"א. לר' חייא בר גמדה.

ו. דם שחיטה שיצא בתחילה ונתקנח אי מכשיר. חולין ל"ו. וקכ"ז.

ז. דם שחיטה שיצא בתחילה ולא נתקנח. חזון איש.

ח. חולין בעזרה, שעת האיסור. בבא קמא ע"ב.

ט. שחיטת פסח, לשם ערלים ומולים. פסחים ס"ג.

י. האומר הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים. רבא, זבחים ל'.

יא. פיגול, חישוב בתחילת שחיטה. זבחים ל'. רש"י ב"ק ע"ב. דלא כמאירי שם.

יב. קדושת כבוד, ישנה ללידה מתחילה ועד סוף או בסוף. פשט גמ' חולין ס"ט:

יג. לשמו, חישוב שלא לשמו בתחילת שחיטה. רש"י ב"ק ע"ב. דלא כמאירי שם.

יד. מיעוט וושט ע"י עכו"ם וגמר ישראל. רמב"ם, דלא כרש"י ורשב"א עי' רש"י.

טו. מיעוט וושט ע"י עכו"ם, נבלה או טריפה. אשכול.

טז. מיעוט קנה ע"י עכו"ם וגמר ישראל. או"ז הגהו' אשר"י, דלא כרמב"ם.

יז. מיעוט קנה בדרום וגמר שחיטה בצפון. רמב"ם.

יח. עולת העוף, מיעוט סימנים למטה. רשב"א בשיטת רב יוסף.

יט. שחיטת פרה, עושה מלאכה בתחילת שחיטה. בדעת רש"י חולין כ"ט:

כ. שחיטת פרה, תחילת שחיטה ע"י זר, למ"ד דבעינן כהן. מרחשת ח"ב סי' כ"ה.

כא. שחיטת פרה, מרובה בגדים בתחילת שחיטה, אי בעי בגדים. מרחשת, שם.

כב. זבחי מתים, איסורה בתחילת השחיטה או בסופה. רש"י ב"ק ע"א: דלא כתוס'.

כג. שחט קנה וניקבה הריאה שרי לחד מ"ד דמנחא בדיקולא. רשב"א תורת הבית. דלא כרש"י עי' ל"ב: ד"ה אלמא.

כד. ישנה לשכירות מתחילה ועד סוף או אינה אלא בסוף. ר"ת ספר הישר קנ"ג.

כה. תחילת ביאה קונה או סוף ביאה. ר"ת ספר הישר, שם.

כו. קבלת דם אשם אחר שחיטת סימן א' קודם שחיטת שני. אבני נזר חו"מ סי' פ"ב.

כז. מילה, למ"ד שאשה פסולה, בהתחילה למול וסיים איש. כלי חמדה, שמות.

כח. מילה, דין עכו"ם בתחילת מילה. אור שמח פ"ב ממילה ה"א.

כט. נקובת הוושט, נבילה או טריפה. חלקת יואב מהדו"ת סי' י"א בשם האשכול, אבני נזר, יו"ד כ"ב י"ג.

השמטה - שייך לגיליון א ונשמט בטעות

שותפים בכפרה מקופיא זו ושותפים אינם ממירים וכן כתב הרמב"ם [פ"א מהל' תמורה ה"ה] הניח בהמה לשני בניו ומת הרי זו קריבה ואין ממירין בה שהרי הם בה שותפין והשותפין אין עושין תמורה כמו שביארנו ותמהו הפנים מאירות ורבי עקיבא איגר בתוספות שם על דבריהם הלא לעיל מבואר שטעם מה ששני יורשים אינם ממירים אינו משום ששותפים אינם ממירים אלא גזירת הכתוב היא מאם המר ימיר' שרק יורש אחד ממיר ולא שנים וכתבו האחרונים בביאור דברי התוספות שלמסקנת הגמרא דרשת אחד ולא שנים' אינה גזירת הכתוב ביורשים דווקא אלא טעמה משום שגם שנים המתכפרים מקופיא נחשבים קצת שותפים בקרבן ואף הם בכלל מיעוט שותפים מתמורה וכן הוכיח הלחם משנה [פ"י מהל' מעשה הקרבנות ה"ג] מדברי הרמב"ם הנ"ל שיוורשים התמעטו מתמורה משום שותפותם בקרבן

דף זא, אין לך אדם בישראל שלא חייב בעשה - האם המבטל עשה בשוגג צריך כפרה: הנה מבו' בגמ' הכא שעולה מכפרת על ביטול עשה בשוגג, והיינו דבעי כפרה, ולכאו' לדברי הנתיבות [סי' רלד סק"ג] שהעובר על איסור דרבנן בשוגג לא צריך כפרה, וביאר הגר"ש"ש בשערי ישר [ש"א פ"י] שהטעם הוא משום שאיסור דרבנן הוא איסור גברא, וע"כ בשוגג אין תביעה על הגברא,

דף ה,א **דין עולת יולדת שמתה קודם שהקריב את חטאת הראשונים והוכיחו** מלשון המשנה האשה שהביאה חטאתה ומתה יביאו יורשים עולתה' שדווקא אם כבר הביאה את חטאתה בחייה מביאים היורשים את עולתה אבל אם עדיין לא הביאה את חטאתה אפילו שכבר הפרישה אותה בחייה אין היורשים מביאים את עולתה והוא משום שחטאת קודמת לעולה ומאחר שאין חטאתה קרבה לאחר מיתתה שכן חטאת שמתו בעליה מתה אף עולתה אינה קרבה ואפילו שבמיתתה פקעה ממנה חובת חטאת מכל מקום מאחר שלא הוקבע חיוב עולתה בחייה שכן עדיין לא הביאה את חטאתה שוב אין מקריבים אותה ואפילו אם כבר הפרישה את עולתה בחייה אין מביאים אותה משום שעד שלא קרבה חטאתה לא חלה עליה חובת עולה כלל שכן שנינו בנגעים [פ"ד מ"א] מצורע עני שהביא את קרבנו והעשיר הכל הולך אחר החטאת דברי רבי שמעון וכל שכן שאם נפקע ממנו לגמרי חיוב חטאת שפקע ממנו אף חיוב עולה יורשים אין מביאים עולה ללא חטאת אפילו בדיעבד כתבו הראשונים הנ"ל בהמשך

דף ו,א האם למסקנת הגמ' שני יורשים אינם ממירים מחמת שותפותם בכפר השם כתבו התוספות ד"ה מקופיא ששני יורשים אינם ממירים משום שהם

רק ב"ד ניסן. וצריך ביאור, שלכאורה קדושת פסח שייכת כל השנה, וכמו שכל השנה פסול לשם פר ושעיר של יום הכיפורים, כך בקרבן פסח.

רק ב"ד ניסן. וצריך ביאור, שלכאורה קדושת פסח שייכת כל השנה, וכמו שכל השנה פסול לשם פר ושעיר של יום הכיפורים, כך בקרבן פסח.

ג. ביאר הגר"ז שגדר קדושת הפסח שמעורב בפסח דין שלמים, שמעיקר קדושתו עומד להיות שלא בזמנו שלמים, לכן בכל השנה שמצד קדושת הקרבן עומד לשלמים חשוב כשוחט לשם שלמים.

ד. הקשה המנחת אברהם אם כן השוחט שלמים לשם פסח יחשב כשוחט שלמים לשם שלמים ויעלו לשם חובה, וזה נפק"ם אף לשיטת רבנן וממה שלא הוזכר חידוש זה ודאי שאינו.

ה. נראה כוונתו בעיקר החילוק, פסח שלא בזמנו כל זמן שלא ניתק לשלמים עדיין הוא פסח אלא שיש בו צד שלמים, פסול גמור של לשם פסח שייך רק כשחל שם פסח גמור וזה רק בזמן הקרבת הפסח שקדושת פסח עומדת לפסח. אבל לגבי שהשלמים לשם פסח יחשבו שלא לשמן כדי לא לעלות לשם חובה, מספיק מה שאינו לשם שלמים ממש וזה שייך אף בשאר ימות השנה שעדיין שם פסח עליו.

(רש"י בדף ב' א' ובדף י"א ב' ד"ה אחרים כשרים לשמו, מנחת אברהם על דף ב' עמ' י"ג).

דף י"ב - בעניין דיחוי בדמים

א. בהמה של שני שותפין והקדיש חציה וחזר ולקח חציה והקדישה, אמר רבי יוחנן שקדושה ואינה קריבה, משום שבשעה שהקדיש חציה הראשון לא הייתה ראויה להקרבה נדחתה לעולם. מבואר בגמ' שכאן הוא דיחוי בדמים שבשעה שהקדיש חציה הראשון הייתה עמדה להיות קדושה להימכר ויקדשו דמי חציה, ומ"מ חל עליה תורת דיחוי מהקרבה.

ב. כמה מהאחרונים סוברים חל על החצי הראשון קדושת דמים בלבד מכיון שהיא לא עומדת להקרבה, וממילא יכול לפדותה בלא מום וכן נקט האחיעזר (ח"ג סי' נ"ו), אך החזו"א (בכורות סי' י"ח אות י"ח ד"ה נפדין), והגר"ז (במכתבים דף ע"ח) נקטו שהלשון "קדושת דמים" הוא רק משום שאינה עומדת להקרבה, אך חלה גם קדושת הגוף ואי אפשר לפדותה בלא מום.

ג. בעיקר דין דיחוי בבעלי חיים, כתב החפץ חיים בליקוטי הלכות (תמורה

פ"ה דף כ"ו ב') פסקו רבוותא דלא כרבי יוחנן משום דפרק שני שעירים (יומא ס"ד) מבואר שרב חולק שבעלי חיים אינם נדחים ואמר שם דמתניתין דייקא כוונתיה דרב. וגם בפרק קדשי קדשים (דף נ"ט) אמרו דרבי שמעון בר רבי ורבי ישמעאל ב"ר יוסי ס"ל כרב.

ד. אך הנידון של האחרונים על קדושת החצי הראשון, לכאורה שייך גם לשיטת רב באופן שלא קנה את חציו של חבירו אם נפדה בלא מום.

דף י"ג - אם אמרינן יוכיח סופו על תחילתו מעבודה פסולה

א. במשנה מבואר שפסול שלא לשמה הוא גם בלשמה ושלא לשמה ושלא לעבודה, ולשמה ולשמה, רש"י פירש שלשמה ושלא לשמה מיירי בתחילתו וסוף אותה עבודה, ותוס' לעיל נקט שמייירי בב' עבודות.

ב. הגמ' לעיל ב' ע"ב דקדקה מכאן שסתמא לשמה ודחתה שאפשר לפרש גם לצד שסתמא לא לשמה, ומפירוש זה יש נפק"ם אף למסקנא שסתמא לשמה.

ג. "כיצד לשמן ושלא לשמן, לשם פסח ולשם שלמים" הא לשם פסח וסתמא כשר. דלמא שאני התם שכל העושה על דעת הראשונה הוא עושה.

אלא מסיפא "שלא לשמן ולשמן, לשם שלמים ולשם פסח" הא סתמא ולשם פסח כשר. דלמא שאני התם דיוכיח סופו על תחילתו, אב"א אידי דתנא רישא תני סיפא.

לשיטת התוס' הסברות כל העושה על דעת הראשונה הוא עושה ויוכיח סופו על תחילתו שייכות להכשיר גם מעבודה לעבודה.

ד. המשנ"ב פסק שגם בעניינים שסתמא לאו לשמה כל העושה על דעת הראשונה הוא עושה, ומועיל גם מעבודה לעבודה באותו העניין וכסברת התוס', ולגבי יוכיח סופו על תחילתו פסק שהוא ספק.

ה. להצד שאמרינן שיוכיח סופו על תחילתו, ואף מעבודה לעבודה, לכאורה השוחט בסתמא והולך וזרק שלא לשמה באופן של פסול שמצד עצמו שייך לחזור ולעשות את העבודה בכשרות, אך המחשבה בקבלה תוכיח על השחיטה ותפסול אותה, ולא יועיל לחזור ולקבל את הדם בכשרות.

(על דעת הראשונה עושה, סי' י"א ס"ק ה' וביה"ל לסעיף א' ד"ה שיאמר, ולסעיף ב' ד"ה לשמן ובס"ל י"ד ד"ה בלא כוונה. וע"ע בביה"ל סי' ל"ג ס"ד ד"ה אפילו בדיעבד שמטויה לתליה אין להוכיח עיין סי' ל"ב משנ"ב ס"ק כ"ה שלב שס"ל שבו לא מהני דעת הראשונה שאינו שייך. יוכיח סופו, משנ"ב סי' י"א ס"ק ו' וביה"ל סי' י"ד ד"ה לא יברך עליו. ועיין ליקוטי הלכות בזבח תודה לעיל ב' ד"ה ואסור לשנויי').

חידושי הדף

הרה"ג רפאל סויד שליט"א

א"כ אף בביטול עשה בשוגג, לכא' לא יצטרך כפרה, [ועי' בשו"ת אבני צדק שכתב שאף איסור דרבנן הוי איסור חפצא], ובאמת ראה בישועות יעקב [או"ח סי' יג סק"ג] שכתב שהמבטל עשה בשוגג אי"צ כפרה, ודבריו צ"ע מהגמ' הכא, וראה בשו"ת שבות יעקב [ח"ב סי' קמח]

דף ח,א האם לאחר חצות ניתן לאכול קרבן פסח לשם שלמים - הנה ידוע חידושו של רבינו חיים הלוי [מובא בחי' הגר"ז זבחים ט,א] שאף לאחר חצות, שכבר אזלא מצוות אכילת הפסח, מ"מ אפשר לאכול את הקרבן לשם שלמים, עד עלות השחר, שאז חל איסור נותר, משום שבקרבן פסח אית ב' תרתי, גם מצוות אכילה על הגברא של קרבן פסח, אולם אית ב' גם שם שלמים, לגבי מצוה בחפצא שיאכל, אולם יש לדעת ידעיה חשובה, שבשיעורי הגרמ"ד הלוי [זבחים ט,א עמ' קמד] שהגר"ז אמר שבסוף ימיו חזר בו הגר"ח מדבר זה, וס"ל שלאחר חצות אין לאכול את הקרבן אף בתורת שלמים.

דף ט,א, "לא ימכר": האם לוקים על מכירת מעשר - יש לדון האם לוקים על איסור מכירת מעשר, ולכא' יש לפוטרו משום דהוי לאו שאין בו מעשה, דאמנם עושה מעשה מכירה, אולם האיסור הוא לא פעולת המכירה, אלא ההעברה לרשות, וזה חל אף בלא מעשה, אלא על ידי דיבור, ולקחת הכסף אינה עצם האיסור, והרמב"ם [פ"ו מהל' בכורות ה"ה] כתב שלא לוקים ע"ז, משום שלא עשה כלום, שהרי המכירה לא חלה, ובלחם משנה [שם] תמה

שהלא קי"ל [תמורה ד,ב], שאף למ"ד אי עביד לא מהני, בכ"ז לוקים, משום שעבר אמימרא דרחמנא, וא"כ מדוע שלא ילקה, ותיירך המנחת חינוך [מצוה שסא אות ג] שמה שלוקים על לאו משום עבר אמימרא דרחמנא, היינו כשהסיבה שלא חל זה מחמת האיסור עצמו, ולא כשזה לא חל מסיבה צדדית, כגון הכא, שלא חל מחמת שא"א למכור קדשים קלים,

ובחזו"א [בכורות סי' כב סק"ד] כתב שפטור ממלקות, דהוי לאו שאין בו מעשה, וראה ברמב"ם [פ"א מהל' חמץ ומצה ה"ג] שהקונה חמץ בפסח לוקה, ולפ"ז ה"ה הכא ילקה, משום שלא שאין בו מעשה שנעשה בצורה של מעשה חייב עליו, שאין הפטור תלוי בהגדרת סוג העבירה, אלא בפעולה שהייתה בפועל בזמן העבירה, וכן מוכח מהא דהחינוך [מצוה רלב] כתב שהטעם שלא לוקים על לפנ"ע, כיוון דהוי לאו שאין בו מעשה, למרות שאפשר לעבור אף עם מעשה, משום שאפשר לעבור אף ללא מעשה, חשיב לאו שאין בו מעשה, אולם הרמב"ם בספר המצוות [ל"ת רצט] כתב שהטעם שלא לוקים על לפנ"ע כיוון דהוי לאו שבכללות, וא"כ הרמב"ם לשיטתו, והנה ברמב"ם [פ"א מהל' חגיגה ה"א] כתב שהבא לעזרה ללא קרבן, חשיב לאו שאין בו מעשה, למרות שלכא' עשה מעשה במה שבא לעזרה, והחילוק הוא דבקונה חמץ בפסח התביעה היא מדוע החמץ ברשותו, כלומר תביעה על דבר חיובי, משא"כ באדם שמגיע לעזרה

המשך מעמ" 1

צריכין הבגדים שיהיו לפי מדת הכהן, ואם היו נגררין בקרקע או שהיו קצרים פחות ממדתו ועבד - עבודתו פסולה. ואם היו נגררין בקרקע וסלקו על ידי אבנט - כשרין.

צריכין שיהיו חדשים למצוה, ואם היו ישנים ועבד עבודתו כשרה. צריכין שיהיו של בוך, ושהיו שזורין, ושהיו חוטן כפול ששה, וכל זה הוא לעכובא. ודעת הרמב"ם דחוטן כפול ששה הוא רק למצוה.

כשהכהנים חוגרין האבנט, הוא דוקא כנגד אצילי ידיהו.

דף יט (יא תשרי)

כהן שלקה באצבעו כורף עליה גמי בשעת עבודה אפלו בשבת, דאין שבות במקדש, ובלבד שלא יתכונן בזה להוציא דם. ודוקא בשמאל, או אפלו במין ושללא במקום עבודה, אבל במין במקום עבודה לא, דהוי חציצה. ואפלו בשמאל דוקא בגמי, אבל צלצול קטן הוי יתור בגדים.

ודוקא צלצול דחשיב, אבל שאר דבר דוקא כשהוא מחזיק שלש על שלש אצבעות, הא פחות מזה אינו בכלל בגד ולא הוי על ידי זה יתור בגדים. ובמקום בגדים אפלו נימא אחת פוסל משום חציצה.

היתה לו כנה מטה על בשרו בשעת עבודה או עפר, חוצץ. כנה חיה, או שנכנסה לו רוח בבגדו, או אבק עפר, או בגד רחב ואינו נוגע בבית השחי, או שהכניס ידו לתוך חיקו, או שהיה נימא מדלדלת תחת בגדו, או שיצא שערו בבגדו, בכלהו לכתחלה יזהר בהן ובדיעבד אין נפסל העבודה בהן.

כהנים בעבודתו וליויים בדויכנו וישאל במעמדו, פטורין מן התפלה ומן התפילין, דהן עוסקין במצוות ופטור ממצוה אחרת. ואם הניחו הכהנים תפילין של יד חוצצת דהוא בין בגד לבשר, מה שאין פן של ראש.

כהן גדול שלא טבל ולא קדש ידיו ורגליו בין בגד לבגד ובין עבודה לעבודה ועבד - עבודתו כשרה. ואחד כהן גדול ואחד כהן הדיוט שלא קדש ידיו ורגליו שחרית ועבד עבודתו פסולה.

פיצד מצות קדוש: מניח ידו הימנית על גבי רגלו הימנית וידו השמאלית על גבי רגלו השמאלית, ושוחה ומקדש. והקדוש יהיה דוקא בעמידה ולא בישיבה, ועמידה על ידי סיוע חברו שלא יפול גם פן לא הוי בכלל עמידה. ושעור הקדוש הוא עד לפרק, דהוא חבור פסת היד עם תחלת קנה הזרוע.

דף כ (י"ב תשרי)

קדש ידיו ורגליו ביום, אין צריך לקדש בלילה אם לא יצא ולא הסיח דעתו. בלילה, צריך לחזור ולקדש ביום. ודוקא כגון שקדש להקטיר חלבים שהוא סוף עבודת יום אמתמול, אבל אם קדש לתחלת עבודת היום כגון לתרומת הדשן אין צריך לחזור ולקדש לשאר עבודות כשיאור היום.

מי פיור נפסלין בלינת עמוד השחר, אף אם שקע הפיור בבור שיהיו מימיו מחברין למי המקוה, כשר.

קדש ידיו ורגליו ונטמאו בדבר שטמאתו מדברי סופרים, מטבילין ואין צריך לקדש. ואם הוציא ידיו חוץ לעזרה, הרי הן בקדש שנתן. ואם נטמא כל גופו וטבל, צריך לחזור ולקדש, דכיון דבגדי הערב שמש אסוחי מסח דעתיה ולא נזהר מלטמא. אף אם נטמא סמוך לשקיעת החמה וטבל, אפטר דלא הסיח דעתו משמירתם, וצריך לחזור ולקדש לכתחלה, ומספיקא אינו מחלל עבודה.

הקדוש צריך להיות בכיור או בשאר כלי שרת, ובתוך העזרה. קדש בכלי שרת בחוץ או בכלי חול בפנים ועבד, עבודתו פסולה. וכן אם במקום קדוש טבל את עצמו במקוה מים, לא מהני.

כל המסך רגליו טעון גם טבילה, וכל המטיל מים טעון רק קדוש ידים ורגלים. קדש בתוך העזרה ויצא חוץ לחומת העזרה, הוא בפיא דלא אפשיטא, ומספיקא צריך לקדש שנית. ואם יצא על מנת לשהות, אף שלא הסך רגליו, טעון גם טבילה. ואם לא קדש ולא טבל, אינו מחלל עבודה מספיקא כיון שלא הסיח דעתיה.

הכניס ראשו ורבו בצפון וקבל - קבלתו כשרה, דרבו ככלו.

הוציאה לאח שחיטה בדרום, והחזירה לצפון וקבל שם הדים, כשר.

קדשים קלים שחיתתו בפנים וקבול דמן בכלי שרת בפנים. עמד בחוץ והושיט ידו לפנים ושחט, שחיתו כשרה, כיון שהבהמה היתה בפנים.

ומכל מקום לענין כמה דברים יש חלוק בין העבודות: שכל העבודות צריכין שיהיו כהן כשר, לאפוקי חללים ובעלי מומין וכן שאר פסולים וכדלקמן בקרבן ב' ושהיה מלבשים בגדי הנהגה, ואלו בשחיטה אין צריך לכל זה וכשר אף בזרים.

קבלוהו או הולכוהו פסולים, אף שהקרבן פסול אין חזבין עליו מיתה. ורקוהו פסולים, חזבין עליו מיתה. קבלוהו או הולכוהו בחוץ, אין חזבין עליו פרת. שחטו או זרקו בחוץ, ענשו פרת.

עוד יש חלוק בעניני פגול בין העבודות, אם שחט על מנת לקבל או להוליך דם למחר אינו פגול, על מנת לזרק או לאכל מבשרו או לשפך שירים או להקטיר אמורין למחר פגול, דבעינן שיהיה מחשבה על אכילת אדם או על אכילת מזבח שיהיה שלא בזמן.

ועל אלו הדברים יש פגול על ידי כל הארבע עבודות. דהיינו אם שחט או קבל או הולך או זרק על אכילת אדם או המזבח שיהיה שלא בזמן, הוא פגול. ואם שפך שירים על מנת להקטיר אמורין למחר, אינו פגול, דבעינן שיהיה המחשבה באחד מארבע עבודות.

טבילת אצבע מפגלת בחטאת פנימית ולא בחטאת חיצונית. דאף על גב דבחטאת חיצונית נמי בעינן שיתבל הכהן אצבעו בדם ויתנם על קרנות המזבח, ואי אתי קוף וירמא להדם על ידו לא מהני כלל ובעי למיחד ולמטביל אצבעו בדם, אפלו הכי אין הטבילה עבודה חשובה בהן לפגל.

דף יד (ו' תשרי)

זר ואונן שכור ובעל מום יושב ושמאל וכן כל הפסולין, פסול בזריקה ובקבלה. וכן בהולכה פסול, אמנם אם עבד רק מעשה אצטבא ואין מקרבן לצד המזבח כלל כשר על ידי כל הפסולין.

דף טו (ו' תשרי)

הולכה שלא ברגל לא שמה הולכה, ומכל מקום אפטר לתקונה להחזירה לאחוריה ולחזור ולהוליך ברגל. ומכל מקום אם הוליכו זר פדרכו ברגל והחזירו כהן וחזר והוליכו פסול, כיון דנעשית מתחלה הולכה פדרכה ברגל על ידי זר. והוליכו כהן והחזירו וחזר והוליכו זר, גם כן פסול.

יש מרבותינו שפוסקים, דאימת מחשבה פוסלת בהלוך דוקא כשצריך להלך, אבל אם קבלו בקרוב למזבח ורחקו להלך מן המזבח וחסב אז מחשבה שלא כהגון אינה פוסלת. ויש שחולקין וסבירא להו דבכל גוני המחשבה פוסלת. ואם חשב בשעה שחזר וקרבו לצד המזבח, לכולי עלמא המחשבה פוסלת.

פרק שני

כל הזבחים שקבלו דמן, והוא הדין כשהוליכו או זרקו: זר, אונן, טבול יום, מחסר כפורים וכל שכן טמא גמור, בעל מום, ושתוי יין, ומחסר בגדים, ושללא רחוק ידים ורגלים, ערל, טמא, יושב, עומד על גבי כלים על גבי בהמה על גבי רגלי חברו, פסל. וכן אם היה בשמאל פסול.

דף טז (ח' תשרי)

כל אלו הפסולין הוא בין בקרבן יחיד בין בקרבן צבור, לבד מטמא שבקרבן צבור לא חלל.

הא דאונן שעבד חלל דוקא בכהן הדיוט, אבל כהן גדול מותר באינינות ואפלו בקרבן יחיד.

דף יח (י' תשרי)

צריך הכהן להזהר שלא יהיה מחסר בגדים אפלו בעבודה שאינה מעכבת בפירה כגון נתינת אש על המזבח.

מחסר בגדים שך לענין כהן הדיוט שלא יחסר לו מארבעה בגדי כהנתו וכן לענין כהן גדול שלא יחסר לו מהשמונה בגדי כהנה שלו.

כשם שפסל עבודתו כשהוא מחסר בגדים, כן כשהוא יתור בגדים, כגון שלבש שני מכנסים שני אבנטים וכחא גונא, או שהוסיף עליהם שום בגד בעולם. היתה לו רטיה על בשרו תחת בגדו או שהיו מטשטשין או מקרעין ועבד - עבודתו פסולה.

היה מקבל הדם במזרק, ונפחתו שוליו משהגיע הדם לאוירו ונשפך על הרצפה ואספו, כשר. אבל אם נפחת שוליו עד שלא הגיע דם לאויר הכלי, ונמצא דהיה אויר שאין סופו לנח, פסול כשואספו.

צריך שיהיה הפך שלם בלא מום בשעת קבלה כבשעת שחיטה, ואי לאו הכי פסול. ודוקא בקבלה, אבל בזריקה כשר, ואפלו לא נשתיר מכל הקרבן רק כזית בשיר או כזית חלב גם כן זורק את הדם.

קרן שומצתו להיות בן שנה, מונין אותו מעת לעת מעת שנוולד עד שנשלם שנתו [ואין מונין מתשרי כשאר ראשי שנים], ואם הוסיף על זה אפלו שעה אחת פסול. וכן בכל הזבחים שדינן בן שתי שנים או שלש שנים, לא ימשך יותר אפלו שעה.

אפלו היה זמן שלו כראוי בשעת שחיטה, ונתוסף מעט על ידי השיהיה שבין שחיטה לזריקה ונמצא שבשעת זריקה היה מעט יותר מהזמן הראוי לו, נפסל.

דף כו (י"ח תשרי)

היה הקרבן מנח בעזרה ורגלי הקרבן חוץ לעזרה ושחטו וקבל דמו, אף שאחר כך חתך הרגל, פסול, שממשנשחט נפסל השמנונית שברגל דחשיבה כבשר מחמת פסול יוצא ומיבלע בדם הרגל, וכל דמי בהמה יונקים זה מזה ונפקא דרך בית השחיטה ומתערב בדם המזרק ופסול.

וכל זה דוקא בקדשי קדשים, אבל בקדשים קלים אף שהוא לפני זריקה לא שייך בדיעבד פסול יוצא.

ואם חתך הרגל תכף אחר השחיטה קדם שקבל דמו, אף בקדשי קדשים כשר. ודוקא כשחתך רק הבשר שסביב הרגל, ולא עשהו בעל מום על ידי זה רק שעכב בזה את דם הרגל שלא ימשך עם שאר דמים לצאת דרך בית השחיטה, אבל אם שבר גם העצם פסול דהרי נעשה בעל מום בשעת קבלה וכנ"ל.

נתנו למתן דמו על גבי הכבש או שלא כנגד היסוד, נתן את הנתנין למטה מחוט הסיקרא למעלה ואת הנתנין למעלה למטה, ואת הנתנין בפנים על מזבח הזהב נתנו על מזבח החיצון ואת הנתנין בחוץ בפנים, פסול. ונאם נתן זריקה זו דשלא במקומה במחשבה דאכילת בשר חוץ לזמנו, לא נעשית פגול על ידי זה. והיגו שהבשר אינה נותרת לאכילה על ידי זריקה זו, [ואפלו אם נשאר עוד דם הנפש במזרק לא יכול לחזר ולזרק ולהתיר הבשר], ומכל מקום בעלים נתפפרו כיון שהגיע דם על המזבח אף שהוא שלא במקומו.

אם זה שנתן הזריקה שלא במקומו היה פסול לעבודה, אין זריקתו חשיבא כקל, ועל כן אם יש עוד דם הנפש יחזור כשר וזרק במקומו ואז מתר אפלו הבשר לאכילה. והוא הדין אם נתן הפסול הזריקה במקומו.

אין מחשבה דחוץ למקומו וחוץ לזמנו מועלת לקלקל הקרבן, אלא: במי שראוי לעבודה [היגו שאם אחד מכל הפסולין לעבודה קבלו או הולוכו או זרקו במחשבה פסולה זו, אין מועיל מחשבתו לקלקל הקרבן, ועל כן אם יש דם הנפש בצנאר בהמה יחזור כשר ויקבל זריק פדיו וכשר הקרבן], ונדבר הראוי לעבודה [כגון מנחת חטים, לאפוקי מנחת העמר שהיא של שעורים לא חייל עלה שם פגול לעגש כרת באכילה], ובמקום הראוי לעבודה [לאפוקי כשנפגם המזבח וחשב אז מחשבת זמן או מקום לא פסל במחשבה זו, שיהי אין המקום ראוי לעבודה].

דף כז (י"ט תשרי)

אם שחט [או קבל או הוליד] על מנת לזרק היום על המזבח שלא במקומו, כשר. וממילא אם חזר וחשב בעבודה שניה על מנת לאכלו חוץ למקומו פסול ואין בו כרת, חוץ לזמנו פגול ויש בו כרת.

אבל אם אותה מחשבה שחשב בעבודה ראשונה לזרק על המזבח שלא במקומו היה על מנת לזרק למחר, הקרבן פסול, וממילא אף אם חזר וחשב בעבודה שניה על מנת לזרק במקומו חוץ לזמנו גם כן אין שם פגול עליו, דלפגול בעיניו שלא יהא מתחלה שום פסול מחשבה אחרת. ויש חולקין וסבירא להו דמחשבה ראשונה שחשב על מנת לזרק למחר שלא במקומו לא חשיבא מחשבה כלה וכשר הקרבן, וממילא מה שחשב אחר כך לזרק במקומו חוץ לזמנו מיייתי לידי פגול.

על מחשבת חוץ למקומו הקרבן פסול ואין בו כרת להאוכלו [ואפלו אם אכלו בחוץ], על מחשבת חוץ לזמנו שם פגול עליו וחיב כרת האוכלו [ואפלו אם אכלו בזמנו]. ועל שלשה דברים חל המחשבת פסול או הפגול, דהיגו שחשב על הדם לזרקו

ודוקא לשחיטה, אבל לקבלה צריך דוקא להיות בפנים, דקבלה שרות הוא ושרות בפנים דוקא. ואפלו אם היה כל הכהן בפנים בעת הקבלה רק אבר אחד ממנו היה בחוץ, או אפלו רק שערו בלבד, פסול, דבעינן שיהיה אז כלו בעזרה.

בשר קדשים קלים ואמוריו שיצאו לפני זריקת דמים חוץ לקלעים, כשר. בעיניו שתהיה בהמה כלה בעזרה בשעת השחיטה, ולא יהיה אבר מאברייה לחוץ.

תלה בהמת קדשי קדשים באויר של צפון העזרה ושחט, פסול. נתלה השוחט באויר ושחט, כשר.

ובקבלה הוא להפך, דאם תלה בהמה באויר וקבל, כשר. ואם נתלה באויר וקבל, פסול, דאין דרך שרות כך.

ובקדשים קלים פלם כשרות, לבד מן נתלה וקבל.

דף כא (י"ג תשרי)

הקדוש צריך להיות דוקא מן מי הכיור ולא שיקדש ידיו ורגליו בתוך הכיור, ובדיעבד אם קדש בתוכו ועבד לא חלל.

מי כיור אין נפסלים משום לינה לקדש מהן אפלו לעבודת הדם אלא בעמוד השחר. ואם שקעו במי מקנה קדם עמוד השחר מעט, כשרין אפלו לזה. ומכל מקום לכתחלה מצוה לשקעו מערב ולא להעלותו כל הלינה, גזרה שמא לא יחזר וישקענו ונמצא עמוד השחר פסול. ומכל מקום לתרומת הדשן לכולי עלמא צריך להעלותו ולקדש ממנו זה שזכה לתרם, ולחזר ולשקעו תכף.

דף כב (י"ד תשרי)

הכיור או שאר כלי שרת צריך לתן בו מים כשעור לקדש ממנו ארבעה כהנים. ולפעמים מקדשין אפלו בכלי שאין בו רביעית אם היא כלי שרת, והיגו בקודח מתוכו [עין באורו ברש"י ותוספות].

מן הפך אינו יכול לקדש.

מי מקנה כשרין למלאות מהן ולתת לתוך הכיור.

כל המשלים למי מקנה משלים למי כיור, ואי לא - לא. ועל כן בטיט שהוא עב שאין פרה יכול לשתות הימנו דאין יכול להשלים בו לשעורו של מקנה, אינו יכול להשלים למי כיור לשעור ארבעה כהנים.

בין ערל בשיר, בין ערל לב שנתנכרו מעשיו לאביו שבשמים, פסול ומחלל עבודה.

דף כג (ט"ו תשרי)

נטמא כהן בין בשרץ בין במת, אינו מרצה בקרבן יחיד, וכן כל הטמאים שעבדו עבודתן פסולה.

דף כד (ט"ז תשרי)

רגלו אחת על הכלי או על האבן ורגלו אחת על הרצפה, רואין כל שאלו ינטל הכלי והאבן יכול לעמד על רגלו אחת ועבד עבודתו כשרה, ואם לאו פסולה.

נדלדלה האבן מקביעותה ודעתו לחברה ועמד עליה בעת העבודה, מסתפק הגמרא אי חייץ או לא. וכן מסתפק הגמרא אי נעקרה האבן לגמרי ועמד במקומה ועבד, אי דרך שרות לעמד בגומא ולעבד. ועל כן בהני תרתי לכתחלה אסור לעבד בכזה, ואם עבד לא חלל.

הקמיצה צריך להיות דוקא בימין. וכן מה שמקדש הקמץ לתוך הכלי, צריך לתנו גם כן דוקא ביד ימין.

דף כה (י"ז תשרי)

נשפך הדם על הרצפה ואספו - פסול.

הקבלה צריך להיות דוקא מדם הנפש, ולא מדם העור והתמצית. וצריך לקבל כל דמו לכתחלה, ובדיעבד אפלו אם קבל רק כדי הזיה כשר.

נשפך על הרצפה מצנאר העוף ואספו, מסתפק הגמרא אי כשר, ונקטינן לחומרא שלא יזרק אותו הדם.

השוחט צריך שיעביה הספין למעלה שלא יפל דמו על המזרק. ומקנח דם הספין בשפת המזרק.

השוחט צריך שיתן הזרידן על אוירו של תוך כלי.

שלא במקומו דהינו חוץ להעזרה, או על האמורין כהאי גונא, או שחשב על הבשר לאכלו חוץ למקומו דהינו בקדשי קדשים חוץ להעזרה או בקדשים קלים חוץ להעזרה, בכל זה הקרבן פסול.

וכן בכל אלו השלישה דברים אם חשב מחשבת חוץ לזמנו וכל אחד לפי ענינו, בדם ולוקו אחר שתשקע החמה, ובאמורין להקטירו אחר שיגלה עמוד השחר, ובבשר בתורה וחסאת לאכלו אחר שיגלה עמוד השחר ובשלמים אחר שקיעת החמה של יום שני להקרבן נעשה פגול.

ואין צריך לחשב בכל זה על כל הדם והאמורין או הבשר, אלא אפלו על מקצתו מהו.

כשם שמזבח החיצון מקדש פסולין, כך מזבח הפנימי מקדש פסולין, ועדיף ממנו - שהוא מקדש אפלו מה שאינו ראוי לו כלל, כגון שהעלה קמץ מנחה על גבי המזבח. וכל שכן אם העלה עליו דמים הנתנין בחוץ, אף שנפסלו בכניסתן לפנים לא הרי כגושפך דמה, ועל כן אם העלה אמוריהן על גבי המזבח לא ירדו. וכן אם העלה עליו קטרת וזה דהינו קטרת נדבה לא ירד.

דף כח (כ' תשרי)

אם מביא כבש, כתיב בתורה שצריך להקריב גם האליה עם הקלבים, אבל עור שתחת האליה אין מקריב ודינו כשאר בשר. ועל כן אם חשב בשלמים לאכל כזית מעור האליה חוץ למקומו פסול, וחוץ לזמנו הוא פגול. ולענין עולה שכל הבשר כלייל, שיהי העור של האליה להקטרה גם כן כשאר בשר, וממילא שיהי שם פגול גם על ידו אם חשב להקטירו חוץ לזמנו, והוא הדין לענין חוץ למקומו.

אין חל מחשבת פגול או חוץ למקומו בעולה רק אם חשב להקטיר דבר שדרכו להקטיר כגון האמורין והבשר, אבל אם חשב להקטיר מהעור, אפלו מעור בית הפרסות של בהמה דקה או עור הראש של עגל הרך דהינו בתוך שנתו, אין מחשבתו מחשבה. והוא הדין לענין שלמים אם חשב לאכלם חוץ לזמנו או חוץ למקומו.

ולענין עור בית הבשית של שלמים [שיוכל להביא גם נקבה], דעת הרמב"ם דחשיב כבשר וממילא חל עליהם המחשבה, ודעת רש"י אינו כן.

דף כט (כ"א תשרי)

ענין פגול הוא כשמחשב בעת העבודה לאכל חוץ לזמנו, אבל אם לא חשב כלל רק שאחר כך אכלו חוץ לזמנו אין הקרבן נפסל מאחר שיצא בעת העבודה בכשרות. והוא הדין לענין חוץ למקומו.

פגול שיהי בכל הקרבנות, והוא הדין מחשבת חוץ למקומו.

ואינו נקבע שם פגול על הקרבן עד שיצרך הדם. לא נזרק הדם כגון שגושפך, בטל הפגול.

מחשבת חוץ לזמנו ומחשבת חוץ למקומו מצטרפין לפסול את הקרבן, כגון שחשב לאכל כחצי זית בחוץ כחצי זית למחר.

אם חשב על הבשר לאכל בהיכל, אין חל המחשבה ואינו נפסל הקרבן לרש"י [עין בתוס'].

כל השוחט או מקבל או מוליך או זורק, לאכל דבר שדרכו לאכל ולאפוקי אם מחשב לאכל דבר שדרכו להקטיר, או להקטיר דבר שדרכו להקטיר ולאפוקי להקטיר דבר שדרכו לאכל, כזית חוץ למקומו פסול ואין בו פרת, חוץ לזמנו פגול וחיבין עליו פרת.

ויבלבד שלא יהיה בהקרבן פסול מחשבה אחרת, דזה מוציא מידו פגול. כגון אם בעת השחיטה היה מחשבתו על מנת לאכל הבשר חוץ למקומו, או ששחט פסח וחסאת שלא לשמן, ואחר כך עשה אחת מן העבודות או רבם על מנת לאכל חוץ לזמנו, או להפך ששחט על מנת לאכל חוץ לזמנו ואחר כך היה אחת מן העבודות או כלם במחשבת חוץ למקומו או שלא לשמן בפסח וחסאת, זה מוציא מפגול.

ואף אם היה פגול בשחיטתו לאכל כזית בחוץ כזית למחר או כזית למחר כזית בחוץ, פסול ואין בו פרת, דמחשבות מוציאות זו מזו אף בעבודה אחת.

דף לא (כ"ג תשרי)

אם חשב לאכל חצי זית חוץ לזמנו וחצי זית חוץ למקומו ועוד חצי זית חוץ לזמנו, נתעורר חצי זית הראשון מבטולו שצטרף מתחלה עם חצי זית דחוץ

למקומו לפסול ולא לפגול, וחזור ומצטרף עם חצי זית זה של חוץ לזמנו דהוא מינו לפגול, ותו אין מועיל חצי זית דחוץ למקומו להוציא מידו פגול דאין חצי זית מועיל במקום כזית.

ואפלו אם חשב חוץ למקומו וחוץ לזמנו בכזית אחת, כגון שחשב חצי זית חוץ לזמנו, וכזית חצי חוץ למקומו וחצי חוץ לזמנו, אפלו הכי מפרדינן מניה החצי זית דחוץ לזמנו ומצטרף עם מינו דהינו חצי זית דחוץ לזמנו הראשון, ומתפגל הקרבן.

אם חשב לאכל כחצי זית ולהקטיר כחצי זית ושניהם חוץ לזמנו או חוץ למקומו, כשר, שאין אכילה והקטרה מצטרפין. ודוקא כשחשב בלשון הקטרה, אבל אם חשב הכל בלשון אכילה כגון שחשב חצי זית אחד אכל בעצמי למחר ועוד חצי זית תאכלוהו האש למחר, הוי פגול. וכן אם חשב שיאכלוהו בהמות או חיות או כלבים למחר הוי פגול, דהכל שמה אכילה היא.

אפלו אם חשב להאכיל כזית למחר לשני בני אדם, אזלינן בתר מחשבתו ואיכא שעורא ומתפגל הקרבן. והוא הדין להאכיל חוץ למקומו, לענין דנפסל הקרבן.

אם חשב לאכל [חוץ למקומו או חוץ לזמנו] כזית ביותר מפדי אכילת פרס, אף דבעלמא לא שמה אכילה, אפלו הכי לענין פגול מצטרף.

פרק שלישי

דף לב (כ"ד תשרי)

כל הפסולין ששחטו, אפלו נשים ועבדים, אפלו בקדשי קדשים, שחיתו כשרה. ואפלו לכתחלה מתר לשחט.

אכן בטמאים אין מועיל שחיתו רק דיעבד, אבל לכתחלה לא. אף דהוא יכול לעמד חוץ לעזרה ולשחט בספין ארצה להבהמה העומדת בתוך העזרה, מכל מקום אסור מדרבנן גזרה שמה יגע בבשר. ומכל מקום כיון דבדיעבד מהני שחיתו, שוין הן לכל הפסולין לענין זה שיכולין לפגל את הקרבן במחשבה.

במה דברים אמורים, בשחיטה, אבל מקבלה ואילך הואיל שהפסולין אינן ראויין לקו אין מחשבתו מועיל לפגל הקרבן ולפסלו. ועל כן אם יש בהם דם הנפש עוד בצואר בהמה, יחזור הכשר ויקבל ויזרק.

קבל הכשר ונתנו לפסול, יחזיר לכשר שנתנו לו, והוא שהפסול לא הוליק אלא עמד במקומו, דאי לא הכי אי אפשר לתקן פדלעיל סוף פרק קמא.

קבל בימינו ונתן לשמאלו, יחזיר לימינו. קבל בכלי קדש ונתן לכלי חול, יחזיר לכלי קדש.

נשפה מן הכלי על הרצפה ואספו בשר, אבל צריך שיחזיר הכלי למקום השפיכה ויחזור ויוליך ברגל, דסתמא דמלתא נתפשט הדם לצד המזבח גם כן ואם כן יש קצת הולכה שלא ברגל [כפ' מוכח מדף ט"ו בגמרא לפרוש רש"י שם, ולפי מה שכתבנו לעיל בדעת הרמב"ם אין הכרח לדון זה, ומיטב בזה תמימת המשנה לפלך על השמיטה של הרמב"ם שהוגיא דגמרא ע"ש].

סמיכת הבהמה צריך להיות לכתחלה בטהורים דוקא, ובדיעבד מהני גם בטמאין כשעמד חוץ לעזרה והושטי ידו לפנים וסמך עליה.

טמא שהכניס ידו לפנים בעזרה חייב מרדות, ויש אומרים דלוקה מדאורייתא.

דף לג (כ"ה תשרי)

טמא שנגע בקדש אינו לוקה, ומכל מקום אסורא דאורייתא יש בזה. ואם אכל בשר קדש לוקה, ואם לא התרו בו חייב פרת כשאכל במזיד. [וכן טמא שנגע בתרימה, אף דיעבד אסורא מכל מקום אינו לוקה].

דף לד (כ"ו תשרי)

במה דברים אמורים כשאכל בשר קדש לאחר זריקה, אבל טמא שאכל בשר קדש לפני זריקת דמים אינו לוקה.

וכן טהור שאכל בשר קדש טמא קדם זריקת דמים, אינו לוקה.

ועצים ולבונה שנתקדשו בכלי ונטמאו, חייב האוכלו כמו שהיה אוכל בשר קדש שנטמא.

המעלה אברי בהמה טמאה על גבי המזבח, הקרבן פסול, ועובר בעשה. ודעת הרמב"ם דלוקה, דלא גרע אכילת מזבח מאכילת אדם.

דף לה (כ"ז תשרי)

השוחט הַזָּבַח לֵאכֹל הָאֲמֹרִים אוּ לְהַקְטִיר הַבְּשָׂר חוּץ לְזִמְנוֹ אוּ חוּץ לְמִקְוָמוֹ, הַזָּבַח כָּשֶׁר.

שָׁחַט הַזָּבַח לֵאכֹל כְּזֵית מִן הָעוֹר וּמִן הָרֹטֵב וּמִן הַקִּיפָה וּמִן הָאֵלָל [עַן בְּאֵרוֹ הַזָּבַח תּוֹדָה] וּמִן הָעֲצָמוֹת וּמִן הַגִּידִין וּמִן הַקֶּרְנִים וּמִן הַטְּלָפִים, חוּץ לְזִמְנוֹ וְחוּץ לְמִקְוָמוֹ, כָּשֶׁר. וְאִין חֲזִיבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פֶּגוּל [בְּזָבַח שְׁנֵת־פֶּגוּל] וְנוֹתֵר וְטָמֵא.

הַשּׁוֹחֵט הַמְקַדְּשִׁין לֵאכֹל שְׁלִיל אוּ שְׁלֵיָא בְּחוּץ לְזִמְנוֹ וְחוּץ לְמִקְוָמוֹ, לֹא פָּסֵל. וְכֵן אִם מָלַק הַתּוֹרִין לֵאכֹל בִּיצִיָּהֶן בְּחוּץ לְזִמְנוֹ וְחוּץ לְמִקְוָמוֹ, לֹא פָּסֵל. חֲלָב הַנִּמְצָא בְּדַדֵּי הַמְקַדְּשִׁין, וּבִיצֵי תּוֹרִין, אִין חֲזִיבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פֶּגוּל וְנוֹתֵר וְטָמֵא. וְכָל שֶׁפָּן דָּאִם חֲשַׁב בְּחֻלָּב דְּלֵא מִפְּגַל הַזָּבַח.

פֶּגַל בְּזָבַח, נִתְפַּגֵּל הַשְּׁלִיל וְהַשְּׁלֵיָא. וְכֵן בְּעוֹף קְשֵׁנִת־פֶּגַל אֶפְלוּ עַל יְדֵי אֵלָל שְׁלוֹ [שֶׁהוּא רְכִיד וְחִזֵּי לְאִכְלָה], נִתְפַּגֵּל גַּם כֵּן הַמְרָאָה. פֶּגַל בְּשְׁלִיל וְשְׁלֵיָא וּמְרָאָה, לֹא נִתְפַּגֵּל הַקֶּרְבָּן, וְגַם הֵן בְּעֲצָמוֹת אִינֵן פֶּגוּל [וְעַן בְּזָבַח תּוֹדָה שִׁטַּת הַרְמַב"ם לְעֵנֵן מְרָאָה].

שָׁחַט פְּרִים הַנְּשָׂרְפִים עַל מִנֵּת לְהַקְטִיר אֲמֹרֵיהֶן חוּץ לְזִמְנוֹ, נִתְפַּגְלוּ גַם הַפְּרִים. אֲבָל אִם חֲשַׁב עַל הַפְּרִים גּוֹפָא לֵאכֹל מִבְּשָׂרוֹ חוּץ לְזִמְנוֹ, לֹא נִתְפַּגְלוּ אֲמֹרֵיהֶן וְכָל שֶׁפָּן הֵן עֲצָמוֹן. צְמֹר שְׁבָרָשִׁי כְּבָשִׂים וְשִׁעֵר שְׁבֻזָּן תְּזָשִׂים, אִם חֲשַׁב לְהַקְטִירָן לְמַחֵר לֹא מִפְּגַל הַזָּבַח.

כָּל הַנִּי דָּאִין מִפְּגְלִין הַזָּבַח, אִם הֶעֱלָה מֵהֶן בְּחוּץ פְּטוּר.

דף לו (כ"ח תשרי)

שָׁחַטוּ עַל מִנֵּת לְהַנִּיחַ אֶת דָּמוֹ אוּ אֲמֹרָיו לְמַחֵר, אוּ לְהוֹצִיאָן לְחוּץ, כָּשֶׁר. עַל מִנֵּת לְתַנּוֹן עַל גְּבִי הַכֶּבֶד אוּ שְׁלֵא כְּנֶגֶד הַיְסוּד, לְתַן אֶת הַנִּתְנִין לְמַעֲלָה לְמַטָּה וְהַנִּתְנִין לְמַטָּה לְמַעֲלָה, הַנִּתְנִין בְּפָנִים בְּחוּץ [וְהַנִּתְנִין] בְּחוּץ בְּפָנִים, שְׂיֵאכְלוּהוּ טָמְאִים, שְׂיִקְרִיבוּהוּ טָמְאִים, שְׂיֵאכְלוּהוּ עֶרְלִים, שְׂיִקְרִיבוּהוּ עֶרְלִים, לְשִׁבֵר עֲצָמוֹת הַפֶּסַח, לֵאכֹל הַיִּמְנוֹ נָא, וְלַעֲרֵב דָּמוֹ בְּדָם הַפְּסוּלִין, כָּשֶׁר.

חֲשַׁב שְׂיֵאכְלוּהוּ טָמְאִים לְמַחֵר, חֲזַב. כְּשֵׁם שֶׁהַתּוֹדָה זָמַן אֲכִילְתָּהּ לְיוֹם וְלַיְלָה, כֵּן חֲלִיפָיָהּ [דְּהַיְנוּ הַמְפָּרִישׁ תּוֹדָתוֹ וְאֶבְדָּהּ וְהַפְּרִישׁ אֲמֵרַת תַּחֲמִידָה], אוּ [לְדוֹתֵיהֶּ, אוּ תַמְוִרְתָּהּ, אוּ לְחֻמָּה. וְכֵן חֲטָאֵת וְאֲשָׁם, וּמוֹתֵר פֶּסַח, וְשִׁלְמֵי נִזִּיר וְחֻלוֹת וְרִקְיָקִין שְׁמַבִּיא, הַכֹּל הַזֶּמֶן לְיוֹם וְלַיְלָה.

מגיד שיעורים בדרף היומי
יכולים לקבל את הספר
נחלת אברהם על זבחים
לפרטים 054-8590590

הַמַּעֲלָה אֲבָרֵי חֲזֵה טְהוֹרָה עַל גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ, הַקֶּרְבָּן פְּסוּל, וְעוֹבֵר בְּעֵשֶׂה.

מִי שֶׁהוּא פְּסוּל לְעַבְדָּהּ שֶׁקָּבַל וְזָרַק הַדָּם, יִחְזוֹר הַכָּשֶׁר וְיִקָּבַל וְיִזְרַק, וְכִשֵּׁר הַקֶּרְבָּן. לְכַד מִי שֶׁחֲשַׁב בְּעֵת הָעֲבוּדָה מִחֻשְׁבַּת חוּץ לְזִמְנוֹ וְחוּץ לְמִקְוָמוֹ, אִין מוֹעִיל שׁוּב עֲצָה לְיִתֵר הַדָּם שֶׁבְּצוּאָר בְּהִמָּה, דָּשֵׁם שִׁירִים עֲלָה. [וְכָל זֶה בְּשִׂאָר פְּסוּלִין, אֲבָל טָמֵא שֶׁקָּבַל וְזָרַק נִפְסֵל כָּל יְתֵר הַדָּם שֶׁבְּצוּאָר בְּהִמָּה וְאִין מוֹעִיל עֲצָה שֶׁקָּבַל טְהוֹר [וְזִרְקָה]. וְמִי שֶׁקָּבַל דָּמָה בְּכּוֹס וְהוֹצִיאָו לְחוּץ, יֵשׁ תְּמַנָּה לְקֶרְבָּן שִׁיחְזוֹר וְיִקָּבַל הַדָּם וְיִזְרַק.

חֲטָאֵת שֶׁקָּבַל דָּמָה בְּאֶרְבָּעָה כּוֹסוֹת, וְנִתְּן מִתְּנָה אַחַת מִזֶּה וּמִתְּנָה אַחַת מִזֶּה, כָּלֵן נִשְׁפָּכִין לְיִסוּד. אֲבָל אִם נִתְּן אֶרְבָּעָה מִתְּנוֹת מְכוּס אֶחָד, הוּא נִשְׁפָּךְ לְיִסוּד [וְהוּא נִשְׁפָּכִין לְאִמָּה.

קול דודי דובק:

יוֹנָה יִשְׁנָה בַּשְּׁבִיָּה מִשְׁנַתְךָ עוֹרֵי לְכִי נָא בּוֹאֵי לְקִרְאָתִי רַעֲיָה, יוֹנָתִי תַמְתִּי

(מפיוטי רבי ישראל נאג'ארה, צ"ה וס"ו)

בית המקדש השלישי לשיטת הגר"א ע"פ ספר אור אליהו עם תוספות.

לימוד סדר קדשים משתיק את הקטיגורים ומעמיד סניגורים על הלומד, מחזק את האמונה, מכפר עוונות ומקרב את הגאולה (החפץ חיים ע"פ חז"ל).

בימים אלו התחילו ללמוד קדשים בדרף היומי, עדיין קל להצטרף זאת ההזדמנות שלך לקרב את הגאולה ולזכות לגמר חתימה טובה

שיעור דף היומי בסגנון ישיבתי

ביהכנ"ס "המרכזי" גני איילון רח' הרב אלישיב 5 לוד	מידי ערב בשעה 21:30	נמסר על ידי הרב אהרן פוטולסקי שליט"א
---	----------------------------------	---

בימי ביה"ז השיעור בשעה 2:00 בצהריים מנחה במקום כל חצי שעה

מעריב בחדרים הסמוכים כל רבע שעה
לברורים: 053-310-5680

ניתן להאזין לשיעורי הדרף היומי בקול הלשון, מס' ישיר: 073-2951290

רב מבר

להשיג
בחנויות
הספרים
המובחרות
ובדוכני
בלוי

לראשונה פיטום הקטורת והקטרתה

חיבור
מדהים
ומקיף של

מאות תמונות
מרהיבות עין
להבנת כל סדר הקטורת

- סממני הקטורת בליווי תמונות נדירות
- סדר הקטרת הקטורת בבית המקדש
- סגולת הקטורת ומעלת אמירתה
- דיני אמירת פיטום הקטורת

פיטום הקטורת המבואר
בכל הנוסחאות לכלל העדות והחוגים

סגולה לעשירות וביטול גזירות רעות

בעז"ה ניתן להשיג גם ברשת "יפה נוף", "אור החיים",
ספרי הישיבה ובחנויות הספרים המובחרות

הפצה ומכירה לחנויות: מחסן הספרים הרב דסלר 25 בני ברק טל 052-7683043

מאות
תמונות
עין
מרהיבות עין

400
עמ'

ניתב מפורט לתמונות
מותאם
לכל גיל

חדש! ניתן להשיג את עשרות המצגות בעניני הקרבנות ועוד, בטל' 052-7653813
כל אונקי מכיל 5 מצגות. במחיר 100 ש"ח בלבד. פירוט המצגות בקו המכון בשלוחה 4